ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΘΕ
ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. 10
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ Φρ. Χρ. 10

Τιμὴ Φύλλου
10 λεπτὰ 10

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ
—ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΤΟΣ Α'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακὴ 23 Νοεμβρίου 1903 | ΓΡΑΦΕΙΑ : Ὁδὸς Οἰκονόμου ἀριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 71

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

1903

Ὁ Μ. Φιλήντας, ποῦ πῆρε τὸ μισὸ βραβεῖο στὸ Διαγωνισμὸ τοῦ 1901, μοῦ ἔστειλε, γιὰ τὸ Διαγωνισμὸ τοῦ 1903, διάφορα πράματα, ποῦ τὸ ἕνα μοῦ φαίνεται πολὺ καλό, καὶ ποῦ τἄλλα δὲν εἶναι ἀχαμνά· ἑφτὰ Παιδικοὺς Διαλόγους, τρεῖς Ἱστορίες τῆς ἀγάπης καὶ μιὰ Γραμματική, δηλαδὴ τὸ δέφτερο μέρος (μορφολογία κ' ἐτυμολογία) τῆς Ρωμαΐκης Γραμματικῆς, ποῦ τὸ πρῶτο μέρος της (φωνολογία καὶ γραφή), δημοσιέφτηκε στὰ 1902 στὴν Ἀθήνα.

Οἱ Παιδικοὶ Διαλόγοι τοῦ Φιλήντα ἔχουνε κάποια χάρη καὶ κάποια νοστιμάδα· ὁ σκοπός τους, ἀπὸ ἄκρη σὲ ἄκρη, παιδαγωγικός, καὶ μάλιστα ἠθικός. Δὲ γυρέβει μονάχα, ποῦ νὰ ποῦμε, νὰ διασκεδάση τὰ παιδιά. Θέλει νὰ τὰ διδάξη, νὰ τὰ μάθη νὰ φέρνουνται σὰν τίμια, γενναῖα, προσεχτικὰ παιδάκια, νὰ σέβουνται τοὺς γονιούς τους, νὰγαποῦνε καὶ τὰ γράμματα. Νὰ πῶ τώρα πῶς πέτυχε ὁ Φιλήντας ὁλότελα ; Ὁλότελα ποιὸς πετυχαίνει καὶ σὲ τί ; Νὰ κάνη βιβλία κανεὶς ἂς εἶναι καὶ διαλόγους, γιὰ τὰ παιδιά, εἶναι τέχνη μεγάλη καὶ δὲν πιστέβω νὰ ὑπάρχη στὴ φιλολογία δυσκολώτερο εἶδος. Πρέπει ὁ συγραφέας μήτε νὰ κατηχίζη ἀπὸ τὴν ἀρχὴ στὸ τέλος, μὰ μήτε καὶ νὰ ξεχνᾷ πῶς ἡ παιδιακήσια ψυχὴ ἔχει ἀνάγκη νὸ τὴ ζυμώσης ἀκόμα. Ἐσύ, ποῦ δὲν ἔχεις πιὰ τὰ χρόνια τους, χρειάζεται νὰ καταλάβης τί τοὺς ἀρέσει καὶ τί δὲν τοὺς ἀρέσει, τί μπορεῖ νὰ χαδέψη τὴ φαντασία τους, τί νὰ πλουτίση τὸ νοῦ τους, νὰ γίνης ἁπλὸς ὅπως εἶναι ἁπλὰ καὶ κεῖνα, κι ὡςτόσο πάντα νὰ εἶσαι ἄντρας, μ' ἄλλα λόγια νὰ βλέπης τὰ πράματα, τὸν κόσμο, τὸν ἄθρωπο, τὴ ζωή, καὶ μὲ τὰ δικά τους τὰ μάτια καὶ μὲ τα δικά σου.

Ἀφτὸς ἴσα ἴσα εἶναι ὁ κόμπος. Στὴν Ἑβρώπη, τέτοια ξέρουνε καὶ σοῦ τὰ φτειάνουνε μιὰ χαρά. Κάθε χρόνο τὰ βλέπω καὶ βγαίνουνε τὸ Δεκέβρη, ἀηβασιλιά·ικα Τὰ παίρνω κάποτε,

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ „ΝΟΥΜΑ"

ΨΥΧΑΡΗΣ

τὰ διαβάζω καὶ ζουλέβω. Τὰ περισσότερα εἶναι παραμύθια. Κατήχηση καμιά. Τὰ πιάνει τὸ παιδὶ καὶ δὲν τἀφίνει ὥςπου νὰ τὰ τελειώση. Κι ὅμως ἀπὸ τὸ παραμύθι, ἀπὸ τὴν πλοκή του, ἀπὸ τὸ τάδε ἢ τὸ τάδε πρόσωπο, ἀπὸ τὸν τρόπο ποῦ φέρνουνται μέσα ὁ καθένας, χωρὶς ὁ συγραφέας νὰ φυσήξη λέξη, χωρὶς νὰ φανερώση σκοπὸ εἴτε παιδαγωγικό, εἴτε ἠθικό, βγαίνει γιὰ τὰ παιδιὰ ἕνα μάθημα ἢ μιὰ τέρψη μυστικιά, ποῦ εἶναι μάθημα καὶ δάφτη. Δὲν πρέπει νὰ πιστέβουμε πῶς ἠθικὰ βιβλία εἶναι τὰ βιβλία ποῦ σοῦ μιλοῦνε γιὰ ἠθική. Ἕνα ὡραῖο δήγημα, μόνο καὶ μόνο ποῦ εἶναι ὡραῖο, εἶναι συνάμα καὶ ἠθικό. Δὲν ἔχουμε νὰ καλλιεργήσουμε μονάχα τὴ λογικὴ τοῦ παιδιοῦ· ἔχουμε νὰ καλλιεργήσουμε καὶ τὴ φαντασία καὶ τὴ καρδιά του. Ἔχουμε νὰ καλλιεργήσουμε τὴν ποίησή του Ὄμορφες εἰκόνες, δυὸ τρεῖς περιγραφοῦλες, παραμύθια διασκεδαστικά, γίνουνται κατόπι ἕνα εἶδος ὁδηγίες ζωντανές ποῦ τὸ παιδὶ τὶς θυμᾶται καὶ βρίσκει τὸ δρόμο του στὴ ζωή.

Ἐμεῖς ποῦ ἔχουμε τόσα καὶ τόσα παραμύθια, ἴσως τὰ καλήτερα τῆς Ἑβρώπης, πῶς δὲν παίρνουμε κανένα, πῶς δὲν τὸ σιάζουμε λιγάκι γιὰ νὰ ταιριάξη μὲ τὴν παιδική τὴν ἡλικία, ὅπως κάνουνε κάθε μέρα στὴν Ἑβρώπη, ὅπου πάνε καὶ γυρέβουν ὕλη ἀπὸ τὰ δημοτικὰ τὰ παραμύθια, ὄχι μονάχα γιὰ δράματα, κωμωδίες καὶ ρομάντσα, μὰ καὶ γιὰ τέτοια πρωτοχρανιάτικα βιβλιαράκια ; Δὲν εἶναι ἁμαρτία ἐμεῖς νἀμελοῦμε τὰ δικά μας ; Οἱ δράκοι, τὰ φίδια, οἱ ἀράπηδες, οἱ μάγισσες, τὰ κάστρα, τὰ ζῶα καὶ τὰ δέντρα ἔχουνε ποίηση, ἔχουνε σὰν ξέρεις τὸν τρόπο καὶ μαθήματα νὰ δώσουνε στὰ παιδιά μας (1) Ἄχ! ποσες φορὲς τὸ συλλογίστηκα νὰ δοκιμάσω κανένα τέτοιο βιβλίο ! Δὲν ἀδειάζω. Τρέμω κιόλας, γιατὶ θέλει πολλὴ τέχνη. Ἂς δοκιμάση ἄλλος κι ἂς τὸ κατορθώση. Δὲν εἶναι ἀκατόρθωτα πράματα, φτάνει νἄχης ἕνα χρόνο καιρὸ καὶ νὰ νοιώθης ἀπὸ ἀληθινὴ παιδαγωγία.

Οἱ Διαλόγοι τοῦ Φιλήντα βέβαια πῶς δὲν εἶναι τόσο πολὺ πρωτότυποι. Μὰ εἶναι γραμμένοι στὴ γλώσσα μας κι' ἀφτὸ εἶναι πρωτοτυπία, μάλιστα σημαντική. Ὄξω ἀπὸ τοὺς διαλόγους ἀφτούς, βιβλιαράκια στὴ δημοτικὴ γιὰ τὰ παιδιὰ δὲ γνωρίζω, παρὰ κάτι χαριτωμένα τραγουδάκια τοῦ Πάλλη (2) καὶ κάτι μικρὲς κωμωδίες ἢ σκηνοῦλες τῆς κ. Φλ. Φουντουκλῆ ποῦ μερικὲς μοῦ φαίνονται σὰν ἀριστουργηματάκια (3) Σὲ στίχους κι ἀφτές. Οἱ διαλόγοι τοῦ Φιλήντα στὸ πεζό, καὶ πεζὰ τώρα μᾶς χρειάζουνται. Λοιπὸν ἀξίζει νὰ τοὺς δημοσιέψουμε στὸν ἐρχόμενο τόμο τοῦ Διαγωνισμοῦ, τὸν τόμο τοῦ 1904.

* *
*

Γιὰ τὶς Ἱστορίες τῆς ἀγάπης τοῦ καλοῦ μας τοῦ Φιλήντα πολλὲς κουβέντες δὲ θὰ πιάσουμε. Δηλαδὴ μποροῦνε καὶ οἱ τρεῖς ἱστορίες νὰ δημοσιεφτοῦνε, μὰ τὸ νομίζω πῶς θέλουνε πρῶτα λίγο σιάξιμο. Οἱ τίτλοι τους εἶναι ὄμορφοι. Ὁ φυλακισμένος, Ὁ τρελλός, Τῆς ψυχῆς τὰ βάθια. Μὰ τὰ βάθια τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι μικρὴ δουλειά, καὶ γιὰ νὰ τὰ πάρη τὸ μάτι μας σ' ἕνα μικρὸ δηγηματάκι, πρέπει μὲ κάποιον τρόπο τὸ δήγημά σου νὰ δείχνη σὰν πηγάδι ποῦ βγαίνουνε τὰ νερὰ του ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς γῆς

1) Τὰ μεσαιωνικά μας τὰ ποιήματα, λ. χ. ὁ Καλλίμαχος καὶ ἡ Χρυσορρόη (κοίταξε Collection de romans grecs Paris 1880. par Sp. P. Lampros. (σελ. 1—109), Θὰ εἴτανε πολὺ ὄμορφα γιὰ τὸ σκοπὸ ποῦ λέμε.

2) Ἀλεξ. Πάλλη Τραγουδάκια γιὰ παιδιά. Ἀθήνα, τυπογραφεῖο Σ Κ. Βλαστοῦ 1889, 39 σελ. 3) Ἔμμετροι παιδικαὶ σκηναὶ μετ' ἀσμάτων Ἐν Ἀθήναις 1903. Ἀρ, 1 Περνάει περνᾷ ἡ μέλισσα, κτλ. Βγῆκαν ὡς τώρα οἱ ἀριθμοὶ 1, 4, 5, 6, 10. Νὰ διώρθωνες μιὰν ὀρθογραφίαν ἀπὸ δῶ, ἕναν τύπο ἀπὸ κεῖ, ψεγαδάκι δὲ θὰπόμνησκε.

κι ὅμως εἶναι τὰ χείλια του στενά. Κάποτε βλέπουμε τὰ χείλια του μονάχα χωρὶς νὰ καταλάβουμε τὸ βάθος· Ἔτσι θαρρῶ καὶ στὶς ἱστορίες τοῦ Φιλήντα. Δὲν τὸ λέω γιὰ νὰ τὸν κατηγορήσω. Προτιμῶ τὶς ἱστορίες του ἀπὸ κάμποσες ἄλλες ποῦ ἔχουνε καὶ περισσότερη ἀπαίτηση. Λέω μόνο καὶ μόνο πῶς πολὺ ψυχολογημένες δὲν εἶναι. Διαβάζουνται ὡστόσο, καὶ μάλιστα μήτε συγκρίνουνται μὲ κάτι Π ο λ ί τ ι κ ε ς Ἀ γ ά π ε ς ποῦ μοῦ σταλθήκανε ἀπὸ τὴν Πόλη καὶ ποῦ δὲν μπόρεσα, τὸ μολογῶ, νὰ πάω ἴσια μὲ τὸ τέλος.

Πιὸ ὕστερα, ὅταν καταλάβουμε τί ἀξία ἔχουνε γιὰ τὸν πολιτισμό, τὰ ἠθογραφικὰ τὰ ρομάντσα, ἡ φιλολογία μας θἀνοίξη δρόμους καινούριους. Θὰ σιάξη τότες καὶ τὸ δήγημά μας. Καλὰ ἔκαμε λοιπὸν ὁ Φιλήντας ποῦ προσπάθησε τουλάχιστο νὰ ἠθογραφήση. Μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πῶς σήμερις εἴμαστε ὅλοι μας ἄγνωστοι στὸν ἑαφτό μας. Ἠθογραφήσαμε ποῦ καὶ ποῦ ἕνα δυὸ χωριά. Ποιὸς ζῆ καὶ πῶς ζοῦν στὶς πολιτείες δὲν τὸ ξέρουμε, κι ὅσο δὲν ἠθογραφήσουμε τὴν Ἑλλάδα, δὲ θὰ μάθουμε τὴν ψυχή μας. Ἀφτὸ θὰ τὸ καταφέρη τὸ ρομάντσο, καὶ τέτοιος εἶναι ὁ προορισμός του ὁ μεγάλος, ὁ ἐθνικός του σκοπός. Μὰ ὁ Φιλήντας ἀνάγκη δὲν ἔχει νὰ ζουλέβη τοὺς ἠθογράφους, Τοῦ κάκου! Εἶναι γεννημένος γλωσσολόγος— κι ἀφτὸ μικρὸ πρᾶμα δὲν εἶναι. Ἴσως μάλιστα εἶναι εἶδος ἠθογράφημα κ' ἡ γλωσσολογία. Ὁ νοῦς τοῦ ἀθρώπου ἕνας εἶναι· τὴ δύναμή του τὴ δείχνει μὲ διάφορους τρόπους, ἢ ὅπως λένε σὲ διάφορους κλάδους· ἀλλάζει ὁ τρόπος, ἀλλάζει κι ὁ κλάδος· δὲ θὰ πῆ πῶς κ' ἡ δύναμη ἀλλάζει· μπορεῖ λοιπὸν ἀπαράλλαχτα τὴν ἴδια δύναμη νὰ φανερώνης καὶ σὰν ψυχολογήσης ἀθρώπινο πλάσμα καὶ σὰ φυσιολογήσης ἀθρώπινη λαλιά. Κι ἀφτὴ θέλει ψυχολογία, καθὼς θέλει νἆναι κάπως φυσιολόγος κι ὁ τέλειος ὁ καρδιογνώστης, ἀκόμη πιὸ πολὺ σὰ γίνεται κ' ἐθνογνώστης. Τὴν πομονή, τὴν παρατήρηση, τῆν ἀνάλυση καὶ τὴν ξεδιάλυση ποῦ ἡ γλῶσσα μᾶς ζητᾷ στὴ σπουδή της, τὰ ζητάει κ' ἡ σπουδὴ τῆς ψυχῆς, ὅταν πιάσης καὶ παρακολουθήσης τὰ παραμικρὰ κινήματα ποῦ ἕνα ἕνα, δίχως νὰ τὸ νοιώθουμε, δίχως νὰ τὸ ξέρουμε, στὰ σωθικά μας, στὸ νοῦ μας, σὲ ὅλη μας τὴν ἐνέργεια τὴν ψυχική, σὲ ὅλη μας τὴ δράση, γεννοῦνε τοὺς λογισμούς μας, τὰ πάθη μας καὶ τίς πρᾶξες μας, ὅπως κινήματα κινήματα μέσα στο στόμα τοῦ καθενός μας, ἡ γλώσσα φέρνει ἀνῆξερά μας, ἀνήθελά μας, τόσες καὶ τόσες ἀλλαγές, τόσους τύπους, τόσους ἤχους, ποῦ στὸ τέλος καταντοῦνε καινούρια λαλιά.

Ὁ Φιλήντας ἔχει τὴν περιέργεια, τὴν προσοχὴ καὶ τὴ μέθοδο τοῦ γλωσσολόγου. Ἔχει καὶ τὸ κάτι ἐκεῖνο τἀπροσδιόριστο ποῦ σ' ὅ τι κάνης, τὄχεις ἢ δὲν τὄχεις ἀπὸ γεννησιμιό σου, καὶ ποῦ λέγεται φλέβα Ἕνα κάποιο προμάντεμα μυστικό, ἕνα ξεχωριστὸ νοιώσιμο, ἕνα μήνυμα κρύφιο ἀρχίζει μέσα του σὰν καμπανίτσα νὰ σημαίνη, ὅταν ψάχνει, καὶ τοῦ λέει· Ἐκεῖ νὰ ψάξης, γιὰ νὰ βρῆς τὴν ἐξήγηση τὴ σωστὴ.—Καὶ τὶ τάχα, μὲ ρωτᾶτε, ὅλα σωστὰ λοιπὸν ὅσα βρίσκει ὁ Φιλήντας; Βέβαια ὄχι. Γιὰ τὰ λάθια τοῦ Φιλήντα εἴπαμε καὶ στὴν προκήρυξη τοῦ πρώτου Διαγωνισμοῦ. Ἐπειδὴ ὁ νοῦς του δὲν κοιμᾶται καὶ πάντα γυρίζει, μπορεῖ κάποτε ὡς καὶ τὰ λάθια του νὰ σὲ βοηθήσουνε, καὶ ξακολουθώντας νὰ γυρέβης, ἐσὺ νὰ βρῆς ἄξαφνα ἐκεῖνο ποῦ δὲν κατώρθωσε νὰ τὸ καταλάβη. Τὰ λάθια του εἶναι μεθοδικά, ὅπως τὄδειξε κι ἄλλοτες. Γι' ἀφτό, τοῦ ἄφησα τὰ περισσότερα· τοῦ εἶπα μάλιστα νὰ μὴν τὰ διορθώση. Μονομιᾶς στὴν ἐπιστῆμη δὲ βρίσκεται ἡ ἀλήθεια. Θέλει γύρους καὶ γύρους ὥσπου νὰ μπῆς στὸν ἴσιο δρόμο. Ἕνας ποῦ ψάχνει, ἀκόμα καὶ σὰ δὲ βρίσκει, σοῦ ἀνοίγει τὴν ὄρεξη, σὲ κάνει νὰ ψάξης πιὸ πολύ, κάποτε καὶ νὰ βρῆς.

Ἡ γραμματικὴ τοῦ Φιλήντα ἔχει καὶ ἄλλα δυὸ προτερήματα. Εἶναι γραμμένη στὴν καθάρια δημοτική, κι ἀπὸ τὴ δημοτικὴ βγάζει ὅρους ἐπιστημονικοὺς ἐφκολονόητους καὶ ἁπλοφτειασμένους. Τί ὡραῖο πρᾶμα ποῦ εἶναι, τὶ θέαμα μοναδικὸ γιὰ τὸν ἐπιστήμονα ὅσο καὶ γιὰ τὸν καλλιτέχνη, ὅταν ἀρχίζει μιὰ γλώσσα δημοτικὴ νὰ γίνεται ὄργανο τῆς φιλολογίας καὶ τῆς ἐπιστήμης! Οἱ δημοτικές, οἱ ἐθνικὲς γλῶσσες καλλιεργηθήκανε πιὰ τώρα παντοῦ στὴν Ἑβρώπη, γερᾶσανε κιόλας. Ἡ δική μας εἶναι φρέσκα φρέσκα, δροσάτη σὰν τὴν ἀβγή, ἔχει τὴ χάρη τῆς ἀβγῆς, ἔχει καὶ τῆς ἀβγῆς τὴ δύναμη, ποῦ πρώτη νικάει τὴ νύχτα. Οἱ Εὐρωπαῖοι, σήμερα ποῦ ξεχάσανε τὰ γλυκοχαράματά τους, δὲν ξέρουνε πῶς καὶ μὲ τὶ τρόπο ἔγιναν τότες τὰ πράματα. Ἐμεῖς μὲ τὰ μάτια μας τὰ βλέπουμε, καὶ τὰ πλάθουμε συνάμα μὲ τὸ νοῦ μας. Εἶναι ἀπαράλλαχτα σὰ νὰ μᾶς εἴτανε δοσμένο, τὴν ἴδια τὴν ὥρα ποῦ ξετυλίγεται καὶ πάει ἕνα φαινόμενο εἴτε φυσικὸ εἴτε κοινωνικό, νὰ δοῦμε, νὰ καταλάβουμε, νὰ μελετήσουμε βαθμὸ βαθμὸ τὸ ξετύλιγμά του. Κι ἀπ' ὅσα γίνουνται τώρα μποροῦμε νὰ ἐννοήσουμε ὄχι μόνο τί ἔγινε στὴν Ἑβρώπη, ὅταν ἄρχισε, ἀντὶς τὴν πεθαμμένη τὴ λατινική, νὰ γράφεται, ὡς καὶ σὲ βιβλία φιλοσοφικά, ἡ ζωντανὴ δημοτικὴ γλώσσα, μὰ νὰ ξετάσουμε κιόλας μὲ τὶ τρόπο, στὴν ἀρχαία τὴν Ἑλλάδα, μὲ τὴ δημοτική, ἀφοῦ ἄλλη δὲν εἴχανε καμιά, τὸ κατωρθώσανε νὰ κάμουνε τόσους ὅρους ἐπιστημονικούς, νὰ παραστήσουνε τόσες καὶ τόσες ἀφερημένες ἰδέες. Ἡ δημοτική μας, ἡ καθαφτὸ ἐθνική, ἔχει γιὰ νὰ βγάζη τέτοιους ὅρους μιὰ ἐφκολία ποῦ εἶναι θάμα. Δηλαδή, ἂν οἱ καλοί μας οἱ δασκάλοι θέλανε νὰ δείξουνε φιλότιμο ἀληθινό, θὰ περηφανέβουνταν ὅλοι τους ποῦ ἡ χυδαία, ἡ καταφρονεμένη, μπόρεσε τόσο πολὺ νὰ πλουτίση σὲ τόσο λίγο διάστημα, μπόρεσε νὰ χρησιμέψη σὲ τόσο μεγάλους σκοπούς. Τί πειράζει ποῦ κάθε ὅρος τοῦ Φιλήντα δὲν εἶναι τέλειος; Ἂς ποῦμε κιόλας, ἂν προτιμᾶτε, πῶς ὁ Φιλήντας δοκιμάζει, πῶς ὅλοι μας δοκιμάζουμε καὶ τίποτις ἄλλο. Μήπως τὸ νὰ δοκιμάζη κανεὶς δὲν εἶναι κάτι; Δοκίμασε νὰ χαράξης γράμματα στὸν ἀέρα. Στὸ μάλαμα δοκιμάζεις. Μάλαμα κ' ἡ γλώσσα μας, ἀφοῦ γίνεται τὸ δοκίμασμα.

Θὰ μᾶς ποῦνε ὅμως—καὶ τἄκουσα συχνὰ καὶ τὸ ξέρω—ἀχ! κ' οἱ φίλοι μας θὰ μᾶς τὸ ποῦνε, πῶς σὲ μερικοὺς ὅρους, σὲ μερικὲς νιόφτειαστες λέξες, ὁ ἀναγνώστης σ κ ο υ ν τ ά φ τ ε ι. Ἀφτὸ πρέπει νὰ τὸ ξετάσουμε ἀλλοῦ. Εἶναι ζήτημα σωστό, δὲ χωρεῖ στὴ μικρή μας τῆν προκήρυξη· Διάβασα κάποτε μάλιστα πῶς εἴμαστε καὶ φ α ν α τ ι κ ο ί. Ἐκεῖνος ποῦ τὄγραψε, δὲ θὰ συλλογίστηκε καλὰ καλά, προτοῦ γράψη, τὶ νόημα ἔχει ὁ φανατισμός. Βέβαιο εἶναι πῶς μὲ κάμποσους ὅρους τοῦ Φιλήντα θἀπορήσουνε, θὰ ξιππαστοῦνε, ποιοὶ ὅμως παρακαλῶ; ἐκεῖνοι ποῦ ἀπὸ τὸ πρωΐ ὡς τὸ βράδυ, συχνὰ καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλουνε, ζοῦνε μὲ τὰ χέρια βουτηγμένα, ὅπως μοῦ ἔλεγε κάποιος, στῆς καθαρέβουσας τὸ μελάνι, δηλαδὴ θὰ σ κ ο υ ν τ ά ψ ο υ ν ε, ποῦ εἴπαμε, δημοσιογράφοι, φημεριδογράφοι, δικηγόροι, γιατροί, μ' ἕνα λόγο οἱ γραμματισμένοι. Μὰ σὰ δὲ γελιέμαι, ἀφτοὶ ὅλοι τους συντελοῦνε κύκλο στενό. Καὶ φανατισμὸς ἴσα ἴσα θὰ πῆ νὰ περιορίζεσαι καὶ νὰ προσέχης μόνο σὲ κύκλους στενούς. Πρέπει νὰ κρίνουμε, πρέπει νὰ ἀποφασίζουμε, πρέπει νὰ βλέπουμε ἀπὸ πιὸ ἀψηλά. Πρέπει νὰ φήσουμε τὰ γραφεῖα, νὰ νεβοῦμε στὸ κορφοβοῦνι καὶ ἀπὸ κεῖ νὰ ξανοίξη τὸ ἔθνος ἡ ματιά μας. Ἀφοῦ λέμε πῶς σκουντάφτουμε, ἀρκετὰ σκούνταψε τὸ ἔθνος καὶ σκουντάφτει κάθε μέρα στοὺς δασκαλισμούς.

ΣΠΥΡΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ

Ο ΠΕΡΙΑΛΓΗΣ ΚΛΕΩΝ

Ἔχει κι αὐτὸ τὸ καλό του—γιὰ τοὺς ἄλλους Καί μοῦ φαίνεται πώς δὲν ἔκανε σωστὸ πράμα ὁ Σωκράτης ποῦθελε καλὰ καὶ σώνει νὰ γίνει τὸ γνῶθι σαυτὸν «παντὸς πρόκειρον».

Κι ἀλήθεια, τόσα καὶ τόσα φαιδρὰ φαινόμενα τοῦ βίου τὰ χρωστάμε μόνο στοῦ γνῶθι σαυτὸν τὴν ἀπουσία. Χάση σ' αὐτὴ διασκεδάζουμε μὲ τὼν «Ἀλγέων» τοὺς στίχους, κι ἂν κατόρθων' ὁ Σωκράτης καὶ γιὰ πάντα ὅ,τι πολεμοῦσε, δὲ θὰ «ηὐφραίνετο ἡ καρδία μας» μὲ τὴν «ἀνταξίαν τῶν προγόνων ποίησιν καὶ γλῶσσαν» τοῦ μουσολήπτου κυρίου Ὀρμενίδου. Ὥστε..... δίκιο ἔχουν ὅσοι λὲν ὅτι «πάντα ἐν σοφίᾳ πεποίηται».

Δὲν ἔχουν ὅμως ἄδικο κι ὅσοι νομίζουν ὅτι τὸ λογικὸ ἐδόθηκε στὸν ἄνθρωπο γιὰ νὰ παραλογίζεται, ὅπως ἡ γλώσσα γιὰ νὰ «πλήττη τὸν ἀέρα» καθὼς λέει καὶ ὁ κ. Ραγκαβῆς

καὶ τὸν ἀέρα πλήσσουσι τὰ θεῖα ταῦτα ἔπη
(Ἡ Μεγάλη Πέμτη).

Γιὰ τούτο δὲν πρέπει νὰ μὰς κάνει ἐντύπωση, ἂν ἐν τοῖς «Μνηστῆρσι τῆς Πηνελόπης» ἐκφράζει ὁ φιλόσοφος τῶν «Ἀλγέων» ποιητὴς τὴ γνώμη ὅτι γιὰ νὰ θέλει κανεὶς νὰ γράφουμε σύφωνα μὲ τὴ γραματικὴ τὴ Ρωμαίικη, πρέπει νὰ μισεῖ τοὺς ἀρχαίους, ἢ μ' ἄλλους λόγους ὅτι πρέπει νὰ σιΚχαίνεται κανεὶς τὴ γλώσσα του, ὅταν ἀγαπάει καὶ θαυμάζει τὴν ἀρχαία λογοτεχνία. Ἡ γνώμη ὅμως αὐτὴ δὲν εἶναι μόνο τοῦ κ. Ραγκαβῆ. Ὅλοι τῆς πανύψηλης γλώσσας οἱ ὑπέρμαχοι, ἀπὸ Μιστριώτου μέχρι Βάλβου, τὴν ἴδια ὅλοι τους ἔχουν ἰδέα, ὅτι δηλ. ἡ ἀγάπη τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς δημοτικῆς ἡ ἀγάπη παλεύουνε μέσα στὴν ψυχὴ σὰν τὴ μέρα μὲ τὴ νύχτα. «Τίς ἐνθυμεῖται πλέον τοὺς ἀρχαίους; Θεόκριτε, Πίνδαρε, Σαπφώ, ρικνὰ καὶ κατεσκληκότα γερόντια, ρίψθητε εἰς τοῦ Ταρτάρου τὰ βάθη» λέει ὁ δημοτικιστὴς Τερπιάδης στοὺς «Μνηστῆρες τῆς Πηνελόπης». Εὐτυχῶς οἱ ἀρχαῖοι δὲν κιντυνεύουν νὰ πέσουνε στὰ βάθη τοῦ Ταρτάρου μ' ὅσο πόλεμο κι ἂν τοὺς κάνει ὁ κ. Μιστριώτης μὲ τὰ βιβλία του. Καὶ τοῦ κ. Βάλβου πιστεύω πῶς χαμένοι θὰ πὰν οἱ κόποι του γιὰ τὴν ἀποταρτάρωση, ποῦ ἑτοιμάζει, τοῦ Πινδάρου μὲ μιὰ καθαρόγλωσση μετάφρασή του. Οἱ ἀρχαῖοι ζοῦν ἀγέραστοι για ὅσους μποροῦνε καὶ καταλαβαίνουν τὴν ἀρχαία γλώσσα καὶ θἄ ζοῦν ὅμοια ἀγέραστοι καὶ γιὰ ὅσους δὲν τὴν καταλαβαίνουν ἂν βρεθοῦνε καμπόσοι βέβηλοι ποῦ νὰ κάνουν τὴ δουλειὰ ποῦκανε ὁ Πάλλης μὲ τὸν Ὅμηρο καὶ τὸ Βαγγέλιο, καὶ νὰ μεταφράσουνε ζωντανὰ καὶ μὲ τέχνη τοῦ νοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ τἀθάνατα δημιουργήματα.

«Τίς ἐνθυμεῖται πλέον τοὺς ἀρχαίους;» λέει ὁ Τερπιάδης. Κ' ἐμεῖς μποροῦμε νὰ ρωτήσουμε «τίς γνωρίζει τοὺς ἀρχαίους;» Ὅλους διόλου διαφορετικὲς ἀπάντησες θὰ παίρναμε στὶς δυὸ αὐτὲς ἐρώτησες. «Ὅλοι» θἄτανε ἡ ἀπάντηση στὴν ἐρώτηση τὴν πρώτη, καὶ στὴ δεύτερη: «μετριοῦνται στὰ δάχτυλα ὅσοι τοὺς γνωρίζουν». Κι αὐτὸ εἶναι τὸ κακὸ ποῦ μὰς δέρνει· νὰ θυμοῦμαστε ὅπου δὲν ταιριάζει τοὺς ἀρχαίους, καὶ νὰ μὴν τοὺς γνωρίζου μεγιὰ νὰ τοὺς θυμοῦμαστε ὅπου πρέπει. Καὶ ἡ παράλογη αὐτὴ ἀρχαιολατρεία μὰς κυνηγάει χρόνια καὶ χρόνια τώρα, κ' εἶν' ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ σπουδαίους λόγους τῆς κατάστασης ὅπου βρίσκεται ἡ ἐπιστήμη κ' ἡ λογοτεχνία στὸν τόπο μας.

Καὶ τὴν ἀρχαιολατρεία μας αὐτὴ τὴ βρίσκουμε φανερὴ καὶ ξάστερη στὶς θεωρούμενες κοινῶς κορυφὲς στὴ διανοητική μας κίνηση, στοὺς Μιστριώτηδες καὶ στοὺς Ραγκαβῆδες καὶ σὲ τόσους ἄλλους κλεινοὺς τῶν προγόνων ἀπογόνους.

Καὶ τοὺς τυφλώνει τόσο ἡ πρόληψη, ποῦ δὲν μποροῦν ἀκόμα καλὰ καλὰ νὰ πιστέψουν πῶς ἀπὸ πεποίθηση λένε

Ἄς κάνουμε καὶ μεῖς μιὰ θυσία. Η καλοσύνη τὸ θέλε. Τὸ θέλει κ' ἡ ὀρθὴ κρίση. Τὸ θέλει καὶ ὁ πατριωτισμός.

Νομίζω λοιπὸν πῶς ἔχουμε καὶ κάποιο χρέος νὰ φανερώνουμε τὴν καλοσύνη μας, τὸν πατριωτισμό μας καὶ τὴν ὀρθή μας τὴν κρίση, ὅταν ἔρχουνται καὶ μᾶς ξυπνοῦνε ἀπὸ τὸν ὕπνο μας τὸ βαθή, τόσα βιβλία ποῦ γράφουνται γιὰ τὶ ἄλλο παρὰ γιὰ τὸ καλό ; γιὰ τὶ ἄλλο παρὰ γιὰ νὰ πλουτίσουνε καὶ τὴ γλώσσα μας καὶ τὸ νοῦ μας, μαζὶ μ' ἀφτὰ ἐννοεῖται καὶ τὴν Ἑλλάδα. Σέβας χρωστοῦμε σὲ κάθε δουλειὰ σοβαρή. Ἐλπίζω, ἡ γραμματικὴ τοῦ Φιλήντα νὰ διαβαστῇ, νὰ μελετηθῇ κιόλας μὲ τὴν προσοχὴ ποῦ τῆς ἀξίζει. Δὲν τὴν ἔγραψε ὁ ἄθρωπος γιὰ νὰ διασκεδάσῃ, μήτε γιὰ νὰ πειράξῃ κανένα. Τὴν ἔγραψε γιὰ νὰ σταθῇ χρήσιμος στὴν Ἰδέα. Μὰ θὰ μοῦ πῆς, τὴν Ἰδέα τὴ δική σου, ποῦ μᾶς τὴ γράφεις μάλιστα καὶ μὲ Ι κεφαλαῖο, ἐμεῖς δὲν τὴν ἀγαποῦμε. Ψέματα λέτε ! Ἀδύνατο νὰ μὴν τὴν ἀγαπᾶτε. Τὴ λατρέβετε, τρελλαίνεστε γιὰ τὴν Ἰδέα μας, φτάνει μὲ ἀμεροληψία νὰ δῆτε ποιὰ εἶναι. Ὅποιος τὴν κατάλαβε, τὴν ἀγάπησε ἀμέσως. Σὰ θέλετε ὅμως καὶ νὰ τὴ μισήσετε, καλά. Πρέπει τουλάχιστο νὰ τὴ μελετᾶτε καὶ νὰ τὴ σέβεστε. Μιὰ Ἰδέα! Θαρρεῖτε τάχα πῶς Ἰδέες ὑπάρχουνε πολλές, μὲ κεφαλαῖα ; Θαρρεῖτε πῶς τὶς ἀνταμώνετε στὸ δρόμο, φτάνει νὰ βγῆτε ἔξω; Σπάνιες εἶναι πολὺ σπάνιες. Ἰδέα ποῦ στέκει, ποῦ ξέρει τὶ θέλει, ποῦ μεθοδικὰ ξετάζει τὰ καθέκαστα, ποῦ θρέφεται μὲ τὰ ἰδανικὰ καὶ ποῦ συνάμα εἶναι πραχτικὸς ὁ σκοπός της, δηλαδὴ ἐθνικός, ἀκούτε με καὶ σὰ βλέπετε μιὰ τέτοια Ἰδέα, νὰ μοῦ τὴ χαιρετᾶτε μὲ χαρά, γιατὶ ἔθνος ὑπάρχει μόνο σὰν ὑπάρχει καὶ τέτοια Ἰδέα.

Νὰ μὴν πιάνετε λοιπὸν τὶς φιλονικίες γιὰ κάθε λεξούλα καὶ γιὰ κάθε κόμμα ἢ δασεία. Νὰ μὴν τὰ ψιλολογᾶτε μὲ τὸ παραπάνω. Νὰγαπᾶτε σύρριζα τὴν Ἰδέα, δηλαδὴ ὅλην μαζί. Τὴν Ἰδέα νὰγαπήσετε, καὶ στοῦ Φιλήντα τὴ γραμματικούλα. Τὸ κάτω κάτω νά ποῦ ἔχουμε καὶ μιὰ γραμματικὴ γραμμένη στὴ γλώσσα μας, Ἀφτὸ ἔχει νὰ κάμῃ. Ἀφτὸ νὰ βλέπετε. Ἀφτὸ νὰ θυμηθῆτε καὶ σὰ δημοσιέψουμε τὴ γραμματική του στὸν τρίτο τόμο τοῦ Διαγωνισμοῦ, στὰ 1904. Ὁ Φιλήντας θὰ βάλῃ μαζὶ μὲ τὸ δέφτερο μέρος καὶ τὸ πρῶτο, ἀφοῦ τὸ διορθώσῃ καὶ τὸ ξαναχύσῃ. Ἔτσι θἄχουμε σ' ἕναν τόμο σωστὴ γραμματικὴ τῆς δημοτικῆς.

Γιὰ τὸ δέφτερο μέρος, ποῦ εἶναι πολὺ καλήτερο ἀπὸ τὸ πρῶτο, παίρνει ὁ Φιλήντας ὅλο τὸ βραβεῖο, καθὼς τοῦ ἀξίζει, δηλαδὴ χίλιες δραχμές.

Ὁ δέφτερος τόμος τοῦ Διαγωνισμοῦ δημοσιέβεται σ' ἕνα μῆνα, μὲ κάτι νόστιμα δηγηματάκια ἑνὸς δασκάλου, ποῦ εἶναι καὶ ποιητής. Γιὰ τοῦτο ἀγαπᾷ κι ἀφτὸς τὴν Ἰδέα

Παρίσια, 14 τοῦ Σποριᾶ, 1903.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Φιλενάδα. Τί ὡραῖα κόκκινα μαλλιὰ ποὺ ἔχει ἡ κυρά σου . . . Ὅμως εἶναι δικά της τάχας ; . .

Καμαριέρα. Δικά της εἶναι, καταδικά της· ἐγὼ εἶδα καὶ τὸ λογαριασμὸ ἀπὸ τὸ μαγαζί.

—

Ἀδάμ. Εἶσαι ἡ μόνη γυναῖκα ποὺ ἀγάπησα στὴ ζωή μου.

Εὔα. Κι' ἐσὺ ὁ πρῶτος ἄντρας ποὺ φίλησε τὰ χείλια μου.

Σατανᾶς. (σαρδονικά). Κι' ἐσεῖς οἱ μόνοι ποὺ θὰ πεῖτε τὴν ἀλήθεια σ' ἀφτὸ τὸ ζήτημα.

Καὶ ἐγένετο.

—

Γιάνης. Ἔτσι ἔ, ταξίδεψες ὅλο τὸν Ὠκεανό. Καὶ τί ταξίδι ἔκανες ; καλό, περίεργο ;

Κώστας. Περίφημο !

Γιάνης. Καὶ τί εἶδες ; Εἶδες νὰ ποῦμε γοργόνες, καρχαρίες ; . . .

Κώστας. Ὄχι, καρχαρίες δὲν εἶδα ὡς ποὺ ἔφτασα ἐδῶ κι' εἶδα τὸ Δ. Δεληγιάνη.

—

— Γιατὶ δὲν ἀγοράζετε ἕνα σεντοῦκι; εἶπε ὁ ἔμπορος τοῦ λιμοκοντόρου.

—Καὶ τί θέλεις νὰν τὸ κάνω, ἀπάντησε ἐκεῖνος.

— Νὰ βάζεις μέσα τὰ ροῦχά σου.

—Μὰ τί θέλεις, ἔπειτα νὰ περπατῶ γυμνός ;

—

— Ὥστε ζῆς ἥσυχα, καθὼς πάντα.

— Ὄχι καὶ τόσο.

— Μπά ! τί τρέχει ;

— Δίδυμα !

—

Ποιητής. Μπορῶ νὰ πῶ πῶς τὰ μάγουλά της εἶνε τριανταφυλλένια, κι' ἄς μὴν τὰ εἶδα.

Φίλος. Μά, πῶς γίνεται ;

Ποιητής. Ἂν εἶνε κόκκινα, ἔχουμε κόκκινα τραντάφυλλα. Ἂν εἶνε χλωμά, ἔχουμε τἄσπρα. Τέλος ἔχουμε καὶ τὰ κίτρινα.

—

Πελάτης. Μὰ Κύριε, τὸ γραφεῖο σας εἶνε φοῦρνο ζεστό.

Δικηγόρος. Βλέπετε, ἐδῶ βγάζω τὸ ψωμί μου.

—

Στοῦ Ζαχαράτου.

Ἕνας. Τί εἶταν πάλι ἐκεῖνο τὸ ἀνοιχτὸ γράμμα τοῦ Ξενοπούλου στὴν ἐφημερίδα τῆς προάλλες ;

Ἄλλος Ἁπλὸ πρᾶμα Ἔγραψε τοῦ Βουτιερίδη καὶ τοῦ εἶπε πῶς μονάχος του ὁ Χρηστομάνος μετάφρασε τὴν Ἄλκηστη.

Τρίτος. Μά . . . τί τοῦ ἦρθε : . . .

Τέταρτος. Χρηστομανία.

Ο ΡΕΦΕΝΕΣ

Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΒΑΛΛΩΡΙΤΗ*

Ο ΛΟΓΙΩΤΑΤΙΣΜΟΣ

«Ἂν ὑπάρχῃ τι τὸ ὁποῖον **ἐσκότωσε** τὴν πρὸς τὴν ποίησιν ἔμφυτον ὁρμὴν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν δὲν εἶναι ἡ ἔλλειψις ἁρμοδίας ἀτμοσφαίρας πρὸς περίθαλψιν καὶ ἀνατροφὴν τῆς αὐτοφυοῦς ποιητικῆς διαθέσεως, ὄχι, ὄχι, ὄχι· ἀλλ' **ὁ λογιωτατισμός**· αὐτὸς ἔπνιξε τὰ ἔμβρυα ἐν τῇ κοιλίᾳ τῶν μητέρων καὶ ἀπερρόφησε πᾶσαν ἰκμάδα καὶ πᾶσαν ζωτικότητα.

Καλὲ,σοῦ φαίνεται λίγο νὰ ἔχῃς ἐπάνωθέ σου τὸν....τὸν....τὸν....μὲ τὸν πέλεκυν ἀνὰ χεῖρας ἑτοίμους νὰ σὲ κατατμήσωσιν ἂν ἤθελες τολμήσῃ νὰ ἀφαιρέσῃς τὸ **ν** ἐκ τῶν αἰτιατικῶν ἢ ἂν αὐθαδιάζες νὰ εἰσαγάγῃς εἰς τοὺς στίχους σου λέξεις τινὰς ἢ φράσεις ἀνηκούσας εἰς τὴν δημοτικήν μας γλῶσσαν ; Νὰ μὴ εἶσαι ποτὲ δεκτὸς εἰς τὰ ποιητικὰ διαγωνίσματα, νὰ σὲ προπηλακίζουν αἰωνίως, νὰ σὲ χλευάζουν, ὡς ὁ Α. Σοῦτσος ἐτόλμα νὰ χλευάζῃ τὸν Σολωμὸν, καὶ νὰ φυλάττουν τὰς δά-

* Ἀπὸ δυὸ γράμματα ποὔστειλε ὁ μεγάλος μας Βαλαωρίτης στὸ κ. Ροΐδη, ὕστερ' ἀπὸ τὸν περίφημο ἀγῶνα Ροΐδη—Ρλάχου, λίγους μῆνας πρὶν πεθάνῃ. Τὰ χρυσά του αὐτὰ ἔπη ἔρχουνται ἐπικαιρότατα. Θαρρεῖ κανένας πῶς πολλὲς ἀράδες τους εἶναι σὰν νὰ γράφτηκαν τώρα. Ἂς ἀνοίξουν τὰ στραβά τους οἱ δασκάλοι κι' ἂς καλοδιαβάσουν ὅσα γράφει ὁ μεγάλος μας ποιητής.

ὅτα λένε τῆς δημοτικῆς οἱ ὀπαδοί, ἀλλὰ νομίζουν ὅτι ἄλλοι σκοποὶ κι ἄλλοι λόγοι παρὰ ἡ καθαρὴ ἰδέα τοὺς σπρώχνουνε νὰ γράφουν ὅπως γράφουν, καὶ νὰ λένε ὅσα λένε. Ἀνάμεσα στοὺς πολλοὺς αὐτοὺς λόγους ὁ πρώτος καὶ σπουδαιότερος, ποὺ ὅλοι τονὲ φέρνουνε στὴ μέση κάθε ὥρα καὶ στιγμή, εἶναι ἡ ἀμάθεια, εἶναι «ἡ ἄγνοια τῆς Ἑλληνικῆς». Βέβαια. Ἐμεῖς καμαρώνουμε, σὰ γράψουμε κανένα τύπο ἀρχαῖκό, ἢ κανέν' ἀπὸ τὰ «ὁ λέμβος», «ἡ Ἀκαδήμεια», «Βυζαντίνος», «νὰ ποιήσωμαι», «νὰ δῶ λόγον» κ.τ.λ. καὶ σοῦρχονται ἄξαφνα μερικοὶ καὶ σοῦ γράφουνε στὴ χυδαία γλώσσα. Ποιὰ ἄλλη αἰτία, παρὰ ἡ ἀδυναμία νὰ γράψουνε στὴ γλώσσα τὴν ὑψηλή, τοὺς κάνει νὰ γράφουνε πρόστυχα, ἀδυναμία ποὺ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀμαθείας των περὶ τὴν Ἑλληνικήν»;

Τέτοιες ἰδέες ἔχουν, καὶ τέτοια λένε συχνὰ τῆς πανύψηλης γλώσσας οἱ ὑπέρμαχοι γι' ἀνθρώπους σὰν τὸν Πάλλη, ποὺ ἂν ὄχι τίποτ' ἄλλο, τὴν ἀρχαία τουλάχιστο τὴν ξέρουν καλήτερ' ἀπὸ πολλοὺς Ραγκαβῆδες καὶ Μιστριώτηδες. Καὶ δὲ μοῦ φαίνεται περιττό, ἀφοῦ τέφερε ἡ σειρὰ τοῦ λόγου νὰ παραθέσω ἐδῶ πέρα ὅσα λέει γιὰ τὸν Πάλλη καὶ γιὰ τὴν ἔκδοσή του «τῆς Ἀντιγόνης» ὁ Δ. Βερναρδάκης στὸν πρώτο τόμο τοῦ Εὐριπίδη ποὺ ἐκδίδει στὴ Ζωγράφειο Βιβλιοθήκη. Ἀφοῦ πρώτα λέγει «ἡ ἐλευθέρα Ἑλλὰς δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ καὶ μίαν κἂν ἔκδοσιν ποιητοῦ ἢ συγγραφέως ἀξίαν νὰ παραβληθῇ ὁπωσοῦν πρὸς τὰς τῶν ἀλλογενῶν σοφῶν», προσθέτει σὲ σημείωση τἀκόλουθα : Ἡ μόνη ἔντιμος ἐξαίρεσις ἡ εἰς ἐμὲ γνωστὴ εἶναι ἡ ὑπὸ Α. Π. (ἄλλη) «Σοφοκλέους Ἀντιγόνη μετὰ κριτικῶν ὑπομνημάτων, ἐν Ἀθήναις, 1885»... Εἰ καὶ δὲν ἀσπαζόμεθα τὰς κριτικὰς ἀρχὰς τοῦ κ. Α. Πάλλη, ὁλοψύχως ὅμως καὶ μετὰ χαρὰς ἐπικροτούμεν εἰς τὴν ἐπιβολήν, ἥτις εἶναι ὅλως κριτικὴ καὶ ἐπιστημονική, ὅπως καὶ ἡ μέθοδος, ἣν ἀκολουθεῖ ὁ ἐλλόγιμος ἐκδότης*

Αὐτὰ λέει γιὰ τὸν Πάλλη ὁ Βερναρδάκης, ποὺ ἔχει, νομίζω, κἄποιο βάρος ἡ γνώμη του σὲ φιλολογικὰ ζητήματα, ὅσο κι ἂν τὸν ἔβρισε ἀγράμματο «ὁ φίλτατος ταῖς Μούσαις» Κόντος, κατὰ τὸν κ. Χατζιδάκι.**

Ἀλλὰ καιρὸς εἶναι νὰ ξαναγυρίσουμε στ' «Ἄλγη» ποὺ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ χαραχτηριστοῦν κι αὐτὰ ὡς ποίησις καὶ γλώσσα ἀνταξία τῶν προγόνων, ὅπως ὁ «ἐν τοῖς Μνηστήρσι» κ. Ὀρμενίδης ἐχαραχτήρισε μόνος του τὸ «ὡς ἄνθος λωτοῦ» γλυκὺ ποίημ' αὐτοῦ.

Ποιὸς ἄξαφνα πρόγονος δὲ θὰ καμάρωνε τοῦ ἀπογόνου του τὸν ἀκόλουθο στίχο :

τίς ἔφη, ἢ τὶς ὁ τυφλὼς προσπίπτων, ΕΑΝ ΕΦΗ

(Ἰεχωβᾶς)

Καὶ ὁ «ἄκροις δακτύλοις ἁψάμενος τῆς ἀρχαίας» ποτὲ δὲ θἄβαζε, μοῦ φαίνεται, τὸ ἐὰν μὲ ὁριστική.

Ἀλλοῦ πάλι, στὸ «Χρυσοῦν μυστικὸν» διαβάζουμε τὰ ἑξῆς : «Θυμήρες βλέμμα διατὶ γονυκλινὴς αἰτῶ σου· καὶ ὅταν μοι συγχωρηθῇ ἡ τόλμη μου ἡ τόση..». Ποτέ, μοῦ φαίνεται, δὲν μπορεῖ νὰ συγχωρηθεῖ ἡ τόλμη του ἡ τόση νὰ γράφει αἰτῶ σου.

Στὸ ἴδιο ποίημα βρίσκονται οἱ στίχοι «καὶ ὅταν ἔλθῃ τῶν ὥρῶν τῶν μελανῶν ὁ κλῆρος» καὶ «πῶς παρέρχονται τὰ ἔτη μετὰ τοῦτο μελανά». Ἀλλοῦ πάλι ὁ ποιητὴς ποὺ θέλει νὰ διώξει τὸ νά, τὸ θὰ καὶ τὸ δέν, γράφει «καὶ ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς· οὐδ' ἦτο χίμαιρά τις». Καὶ σ' ἄλλο ποίημα, τὸν «Ἐφιάλτην» φεγγοβολοῦν οἱ στίχοι:

Τὸ πλάσμα τὸ προσνεῦον, ὅπερ μ' ἐνθουσία καί μοι ἐδόκει τιμαλφέστερον ἀγγέλων . . .

Αἴσθημα γλωσσικὸ μιὰ φορά ! Πλάϊ στὸ «μοὶ ἐδόκει», τὸ «ἐνθουσία», ποὺ δὲν εἶναι οὔτε σημερνὸ οὔτε ἀρχαίο δηλ. ἀνύπαρχτο πράμα, ποὺ ἔπρεπε νὰ τὸ πεῖ «ἐνεθουσία», ποὺ κι αὐτὸ ἀκόμα ἐδῶ πέρα εἶναι λάθος, ἀφοῦ «ἐνθουσιώ» πάει νὰ πεῖ «συνεπαίρνουμαι», κι ὄχι συνεπαίρνω. Τῶν προγόνων ἢ τοῦ Ἐξαρχόπουλου ἀνταξία εἶναι μιὰ τέτοια γλώσσα ; «Παρθένον γλωσσοπλαστικῶν ρύπων» ἢ «Γλωσσικῶν ρύπων ἀνάπλεων» ταιριάζει νὰ τὴν πεῖ κανείς ;

(Ἀκολουθεῖ)

* Εὐριπίδου Φοίνισσαι, 1888 σελ. ρκ' —Ἀποτέλεσμα τῶν λόγων αὐτῶν τοῦ Βερναρδάκη εἶναι, ὅτι ὁ κ. Μιστριώτης στὰ «βοηθήματα» ποὺ ἀραδιάζει σὲ κάθε του ἔκδοση, μόνο τοῦ Βερναρδάκη τὴν ἔκδοση δὲν ἀνάφέρνει.

** Γλωσσολογικαὶ μελέται, Τόμος Α' σελ. 288.

φνας καὶ τὰ ἐγκώμια εἰς μόνους τοὺς ὀπαδούς των ; Ὁ **λογιωτατισμὸς** ! αὐτὸς κατέφαγε καὶ τοὺς ὡραιοτέρους ποιητικοὺς χρόνους τοῦ Ζαλοκώστα καὶ τοῦ Παράσχου καὶ τοῦ Τανταλίδου, καὶ πολλῶν ἄλλων οἵτινες βεβαίως θὰ ἦσαν σήμερον τὸ κόσμημα καὶ τὸ ἀγλαΐσμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Παρνασσοῦ ἂν περιφρονοῦντες τῶν γραμματικῶν τὰς μωρὰς ἀξιώσεις ἐπεδίδοντο εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ δημοτικοῦ πλούτου καὶ περιέβαλλον τὰς ἰδέας των διὰ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ αἵματος τοῦ ζῶντος ἑλληνισμοῦ, ἀντὶ τῶν σαβάνων κόσμου παλαιοῦ, σαρακοφαγωμένου, καταρρέοντος.

Ἡ τυραννία αὕτη τοῦ λογιωτατισμοῦ ἔπνιξε τὴν ποίησιν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐχρειάσθη μεγάλη ἐπιμονὴ καὶ μεγαλητέρα ὑπομονὴ μέχρις οὗ ἴδῃ τις τὴν Συγκλητον τοῦ Ἐθνικοῦ Πανδιδακτηρίου προσκαλοῦσαν ἕνα ἀντάρτην ἕνα ἀδιόρθωτον καὶ παρήκοον χωριάτην ποιητήν, ἐμέ, διὰ νὰ τοῦ ἀναθέσῃ καὶ τοῦ διαπιστευθῇ τὴν ἐξύμνησιν τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου.... Τώρα ἡ δημοτικὴ ποίησις δὲν φοβεῖται πλέον διωγμοὺς καὶ ὕβρεις. Ἐκάθισε τροπαιοῦχος καὶ νικηφόρος ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ λογιωτατισμοῦ καὶ ἐκηρύχθη βασιλὶς καὶ κυρία. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐπουλωθῶσιν αἱ μαστιγώσεις τῶν ἀγωνοδικῶν, πρὶν ἢ λησμονηθῶσι τὰ ἀναθέματα ὅσα ἐξετοξεύθησαν καθ' ἡμῶν τῶν χηδαϊζόντων, τῶν **προδοτῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ**, τῶν φωτοσβεστῶν, ἀπαιτεῖται καιρός....

....Ἂν ὁ ἰδανικὸς οὗτος κόσμος δὲν παρήγαγε μέχρι τοῦδε μεγάλους ποιητάς, ὁ λόγος ἔγκειται εἰς τὴν νάρκην ἣν ἐπέφερεν ὁ ἀφόρητος ζυγὸς τοῦ λογιωτατισμοῦ, ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην **ἀφορητότερος καὶ τοῦ Τουρκικοῦ**, διότι ὑπὸ μὲν τὴν δουλείαν τῶν Ὀθωμανῶν ἡ ποίησις ἡ Ἑλληνικὴ ἀπέδωκεν ἄνθη ἀμάραντα, ὑπὸ δὲ τὴν τυραννίαν τοῦ λογιωτατισμοῦ σχεδὸν τίποτε, καὶ τὸ τίποτε τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν δημοτικὴν ποίησιν· εἶναι δηλαδὴ ἔργον ἀνταρσίας.

Ἀφοῦ ἐκλείψωσιν ἐντελῶς τὰ τελευταῖα λείψανα τοῦ λογιωτατισμοῦ, εὐθὺς θἀναβλαστήσῃ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους ἡ ποίησις ἀνθοστόλιστη, ἀκμαίως πάλλουσα τὸν κάλαμον ὡς ἄλλη Ἀθηνᾶ τὸ δόρυ....

....Ὠργίσθησαν κατ' ἐμοῦ, διότι **τὴν δημώδη γλῶσσαν** ἐθεώρησα **γνήσιον προϊὸν τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ**, στοιχεῖον ἀπαραίτητον ἐθνικῆς ἀναπλάσεως, παραφυάδα ὑπερήφανον βλαστήσασαν μὲν ἐκ τοῦ ἀψύχου κορμοῦ τοῦ ἀποθανόντος ἑλληνικοῦ κόσμου, ἀλλ' ἔχουσαν κάλλος πρωτότυπον, ζωὴν ἰδίαν, ψυχὴν ἀκατάβλητον, μέλλον λαμπρὸν καὶ μέγα. Τὶ τοὺς ἔβλαπτεν ἡ παραφυὴς αὕτη ἡ ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας ποτισθεῖσα διὰ ποταμοῦ αἱμάτων καὶ δακρύων, τὶ τοὺς ἔβλαπτε καὶ συνώμωσαν νὰ τὴν πνίξωσιν ἢ νὰ τὴν μαράνωσιν βρέχοντες αὐτὴν ἀδιακόπως ὄξος καὶ χολήν ; Τοῦ κάκου κοπιῶσι καὶ βασανίζονται ! Ὅσον τὴν κατακόπτουν καὶ τὴν ποδοπατοῦν, τόσον ἐκείνη θὰ θρασομανᾷ καὶ θὰ ἀνδρειεύεται...

Ἀλλὰ μὴ φοβοῦ ! ὅσον ἡ πίεσις τοῦ λογιωτατισμοῦ ὑπῆρξε μεγάλη, τόσον ἔπρεπε νὰ εἶναι ζωηρὰ καὶ ἡ ἐξέγερσις. Μὴ φοβοῦ ! Ὁ καιρὸς θὰ καθαρίσῃ τὴν εἶραν ἀπὸ τὸ σιτάρι. Μὴ ἀμφιβάλῃς περὶ τούτου, ἀρκεῖ μόνον οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος ποιηταὶ νὰ μὴ δειλιάσωσιν ἀπέναντι τῶν τελευταίων ἀπηλπισμένων ἐφόδων τοῦ λογιωτατισμοῦ, ὄντες δὲ βέβαιοι περὶ τοῦ τελικοῦ θριάμβου, νὰσχοληθῶσιν σπουδαίως συλλέγοντες, καθαίροντες, συντάττοντες τοὺς ἀπεράντους θησαυροὺς τῆς δημοτικῆς ἡμῶν γλώσσης, τῆς γλώσσης ἐκείνης δι' ἧς ὁ νέος Ἕλλην κατὰ τὸν ἀτελεύτητον αἰῶνα τῆς δουλείας του, ἐμοιρολόγησε, δι' ἧς ἐτραγούδησε, δι' ἧς ἐνεψυχώθη ἐν τῷ μακρῷ ἀγῶνι κατὰ τῶν πατροπαραδότων ἐχθρῶν του.

....Ἀνάγκη λοιπὸν ἄφευκτος νὰ γεννηθῇ καὶ νὰ προαχθῇ παρ' ἡμῖν ἡ δημοτικὴ ποίησις ἥτις μόνη δύναται νὰ εἶναι καὶ ἐθνικὴ. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον πρέπει νὰ ταφῇ διὰ παντὸς ὁ λογιωτατισμὸς, καὶ πρέπει διὰ πάσης θυσίας νὰ καλλιεργηθῇ ὁ σπόρος τῆς δημοτικῆς ποιήσεως ὅπου δήποτε καὶ ἂν φανερωθῇ ἐν μέσῳ ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, εἴτε ἐν μέσῳ βορβορώδους ἐδάφους.

(Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου «Ἀνέκδοτοι Ἐπιστολαὶ» 3 Νοεμβρίου 1877— 5 Ἰανουαρ. 1878.—«Ἑστία» τομ. ΚΗ. 1889).

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ

ΚΥΚΛΩΨ

Σὰν τὴν ἀγάπη γιατρικὸ δὲν εἶν' ἄλλο κανένα,
Οὔτ' ἀλοιφή, μοῦ φαίνεται, Νικία, οὔτε βοτάνη,
Σὰν τὸ τραγούδι· αὐτὸ ἐλαφρό, γλυκὺ γιὰ τοὺς ἀν-
[θρώπους
Γίνεται μόνο-τί νὰ πῇς ; καλόβρετο δὲν εἶναι.
Ἐσὺ καλά, μοῦ φαίνεται, ποῦσαι γιατρός, τὸ ξέρεις
Κιἀγαπημένος τῶν ἐννιὰ Μουσῶν ἀπὸ τοὺς πρώτους.
Μὲ τοῦτο κι' ὁ Πολύφημος, ἐκεῖνος ὁ δικός μας,
Ἡσύχαζε, ὅταν τὴν καλὴ Γαλάτειαν ἀγαποῦσε,
Πρωτόχνουδο στὸ πρόσωπον ἀκόμη παλλικάρι.
Δὲν ἀγαποῦσε ψεύτικα, μὲ ρόδα ἢ μὲ μαλλάκια,
Μὸν ἀγαποῦσε ὁλότρελλα καὶ ξέχασε ὅλα τἄλλα.
Πολλὲς φορὲς τὰ πρόβατα τὸ δρόμο μόνα ἐπῆραν
Στὴ στάνην ἀπὸ τὴ βοσκή· κ' ἐκεῖνος τραγουδῶντας
Ἔλυωνε ἀπάνω στοῦ γιαλοῦ τὰ φύκια ἀπ' τὸ ξεφώτι.
Γιὰ τὴ Γαλάτεια βαρετὴ πληγὴ εἶχε στὴν καρδιά του.
Μόν' ηὗρε αὐτὸς τὸ γιατρικό· σὲ βράχο καθισμένος
ψηλό, στὸν πόντον ἔβλεπε καὶ τέτοια τραγοοδοῦσε.

(τραγούδι).

Γαλάτεια, γιατὶ διώχνεις με, ποῦ σ' ἀγαπῶ πιστά,
Σὺ τρυφερώτερη ἀπ' ἀρνὶ κιἀσπρότερη ἀπὸ γάλα,
Καὶ πάλι μοῦρχεσαι, καθὼς ὁ ὕπνος μὲ βαστᾷ·
Μὰ σὰν ὁ ὕπνος φύγῃ μου,—εὐθὺς καὶ σὺ φευγάλα.
Ἐγώ, κόρη, σ' ἀγάπησ'—ἀπὸ κεῖνον τὸν καιρό,
Σὰν ἤρθες μὲ τὴ μάνα μου κι' ἄνθ' ἤθελες δροσᾶτα
Νὰ κόψῃς ἀπὸ τὸ βουνὸ κ' ἔδειχνα ἐγὼ τὴ στράτα·
Νὰ πάψω, νὰ μὴ σὲ θωρῶ, καὶ τώρα δὲν μπορῶ...

Ξέρω γιατὶ δὲ μ' ἀγαπᾷς, πεντάμορφη μικρή·
Γιατὶ πυκνὸ τὸ φρύδι μου στὸ μέτωπ ὅλο ἐμένα
Ἀπὸ τὸ ἕνα στἄλλο αὐτί, φτάνει μακρὺ μακρὺ
Γ'ιατ' εἶν' ἡ μύτη μου πλατειά, γιατὶ τὸ μάτι εἶν' ἕνα.

Καὶ τέτοιος ὅμως ἄσκημος, πρόβατα βόσκω χίλια,
Κι' ἀρμέγω τὸ καλύτερο, ρουφῶ γάλα γλυκό,
Καὶ δὲν με λείπει τὸ τυρὶ ποτὲ τὸ ταχτικὸ
Χειμῶνα θέρος ἔχω γὼ κατάβαρα ζεμπίλια.

Φλογέρα ξέρω, σὰν κανεὶς νὰ παίζῃ δὲν μπορεῖ,
Καὶ λέω γιὰ σέ, γλυκόμηλον, κ' ἐμὲ μαζὶ τραγούδια
Πολλὲς φορὲς μεσάνυχτα· τρέφω καὶ τρί' ἀρκούδια
Καὶ λάφια γιὰ σὲ δώδεκα, καθένα μὲ κυπρί.

ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

2 Η ΖΩΗ ΜΑΣ Κ' Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΜΑΣ 2

Α'.

ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΑΣ

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, πῶς τὰ σημερνὰ περιοδικὰ δὲν γράφουνται ὅπως ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια, οὔτε οἱ συνεργάτες τους εἶναι τῆς ἴδιας μορφῆς καὶ τῆς ἴδιας φιλολογικῆς θέσης μ' ἐκείνους τοῦ παλιοῦ καλοῦ καριοῦ. Ἔλειψαν σήμερα —καὶ μιλῶ ἐδῶ γιὰ τὰ περιοδικὰ ποῦ τοὺς ἀξίζει νὰ γίνεται λόγος— οἱ τύποι ἐκεῖνοι ποῦ ἐθεράπευον τὴν Μοῦσαν καὶ τὴν ἐλαφρὰν φιλολογίαν ἢ ἀπὸ ἐθνικοὺς καὶ πατριωτικοὺς λόγους ἔδιναν τὴν μικρὰν συμβολὴν των στὰ Ἑλληνικὰ γράματα. Δὲν εἴμαστε πιὰ στὴν ἐποχή, ποῦ κάθε μαθητὴς τοῦ γυμνασίου ἢ καθένας, ποῦ ἤξερε νὰ βάνει στὴ σειρὰ δέκα στίχους μὲ φουσκωμένες λέξες, ἦταν καὶ συνεργάτης καὶ τοῦ πιὸ σοβαροῦ περιοδικοῦ, ποῦ μπόρηγε καθένας νὰ γράψει μιὰ φιλολογικὴ μελέτη καὶ μαζῆ καὶ μιὰ πραγματείαν γιὰ τὰ καλαματιανὰ σῦκα. Δὲν ζοῦμε στὰ φτυχισμένα χρόνια, ποῦ οἱ σοφοὶ καθηγητὲς τοῦ Πανεπιστημίου ἤταν οἱ σκηπτοῦχοι καὶ ραβδοῦχοι τῆς φιλολογίας καὶ οἱ ἰθύντορες τῆς πνεματικῆς ζωῆς τῆς χώρας μας· ποῦ οἱ νέοι ποιητὲς ἔπρεπε νἄχουν τὴν ὄψη κίτρινη κι' ἀρρωστιάρικη καὶ τὰ μαλιὰ μακρυά, κι' ἂς μὴν τοὺς μοιάζαν, ποῦ ὅλοι ἤθελαν νἆναι Παπαρρηγόπουλοι στὰ δάκρυα καὶ στὶς κατάρες, κι' ἂς μὴν εἶχαν νοιώσει ποτὲς τί θὰ πεῖ λύπη καὶ πόνος. Τότες γιὰ νὰ δημοσιευτεῖ μιὰ φιλολογικὴ μελέτη σὲ περιοδικὸ ἔπρεπε νἆναι παραγεμισμένη μὲ βαριὰ ὀνόματα, μὲ λόγια, ποῦ νὰ βροντοῦν δυνατὰ στὰ βουλωμένα αὐτιὰ κι' ὄχι νὰ ἐγγίζουν τὴ σκέψη, τὸ διήγημα νἄχει μέσα του περσότερη ψυχὴ Σύη, Πονσὸν δὲ Τεραΐγ, Φεβὰλ παρὰ ζωὴ καὶ ἀντίληψη αἰστητικὴ τῆς ζωῆς.

Ἂν σήμερα φυλλομετρήσουμε ὅλα τὰ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, θὰ βρεθοῦμε μέσα σ' ἕναν κόσμο, ποῦ μ' ὅλο τὸν ἀντίλαλό του, ποῦ ἁπλόνεται ἀκόμη γύρω μας κι' ἀπάνουθέ μας καὶ τὸν κρυφακούει ἡ ψυχή μας, θὰ μᾶς φανεῖ πολὺ παράξενος κι' ἀκατανόητος. Ὅλες ἐκεῖνες οἱ μορφές, ποῦ θὰ ξεπροβάλουν ἀπ' ἐκεῖ μέσα νεκρὲς ἢ ζωντανὲς γιὰ τὴν ψυχή μας καὶ τὸ νοῦ μας, θὰ μᾶς κάνουν μονάχα νὰ νοιώσουμε πόσο πιὸ πολὺ ἄλλαξεν ἡ ζωή μας· τίποτες ἄλλο. Θἆναι ξένοι, πολὺ ξένοι γιὰ μᾶς οἱ πολυσέλιδοι ἐκεῖνοι τόμοι μὲ τὰ γνώριμα ἢ ἄγνωρα ὀνόματα, μὲ τὴ ζηλευτὴ καὶ καλότυχη ἀφροντισιὰ γιὰ τὸ βάλσιμο τοῦ ἑνὸς ἄρθρου κοντὰ στἄλλο καὶ τὴν παράταξη τῆς μιᾶς ὑπογραφῆς σιμὰ στὴν ἄλλη.

Θὰ βλέπαμε ἕναν ὄγκο σοφίας, ποῦ μᾶς διώχνει ἀπὸ κοντά της, γιατὶ κάτι θὰ μιλήσει μέσα μας, νὰ μᾶς εἰπεῖ, πῶς σ'αὐτὴ βασιλεύει περσότερο ἡ προσποίηση παρὰ ἡ φυσικότητα. Ἠμπορεῖ νἄχαν δίκιο ἐκεῖνοι, γράφοντας ἔτσι· μὰ τὰ χρόνια, ποῦ πέρασαν καὶ συνεπῆραν στὸ διάβα τους τ' ἀναστενάγματα τῶν τραγουδιῶν, τοὺς μελοδραματικοὺς διάλογους ἀπ' τὸ διήγημα, τὸ εὔκολο ἀνακάτωμα ὅλης τῆς ἀντίθετης φιλοσοφίας γιὰ τὴ ζωή, τὴν ἀνεξέταστη ἀποκήρυξη κάθε καινούργιας ἰδέας γιὰ νὰ μὴν πειραχτοῦν τὰ πάτρια, ἐνῷ ἀπὸ κάθε μεριὰ τὰ δυστυχισμένα αὐτὰ πάτρια ἔπαιρναν καὶ μιὰ ἐπικίντυνη πληγή, τὰ χρόνια, ποῦ τὰ συνεπῆραν ὅλ' αὐτά, μᾶς λέν, πῶς κάποιος πέπλος κρουστὸς σκέπαζε τὴν ἀλήθεια καὶ δὲν τὴν ἄφινε νὰ φανεῖ καθαρὰ καὶ ξάστερα.

Π. Τὰ χρόνια πέρναγαν· κι' ὅπως ἄλλαζε σ' ὅλα ἡ ζωή μας, ἔτσι ἄλλαζε καὶ ἡ μορφὴ τῶν περιοδικῶν. Ἀπὸ τὴν «Πανδώρα» μὲ τὶς σοβαρὲς μελέτες

Μόν' ἔλα, κόντεψέ μ' ἐσύ, σοῦ λέω, καὶ δὲ θὰ χάσῃς,
Τὴ μαύρη θάλασσ' ἄφησε κιἀνέβα στὴ ξηρά,
Μὲς στὴ σπηλιὰ καλύτερα τὴ νύχτα θὰ περάσῃς·
Ποιὸς θέλει, καλέ, θάλασσα καὶ κύματ' ἁρμυρά ;

Εδῶναι δάφνες φουντωτές, καβάκια εἶναι ψηλά,
Ἔχει κισσὸ μαυρειδερὸ κιἀμπέλι γλυκὸν ἔχει,
Καὶ νερὸ κρύο ἀθάνατον ἡ δροσερὴ Αἴτνα τρέχει,
Ποῦ ἀπὸ τὰ χιόνα τὰ λευκὰ γοργὸ κατρακυλᾷ.

Κι' ἐγὼ ἂν ἴσως μαλλιαρὸς σοῦ φαίνωμαι κομμάτι,
Ἔχω καὶ ξύλα δάδινα καὶ φλόγα περισσὴ
Καὶ νά μου κάψῃς στέκομαι καὶ τὴ ψυχή μου ἐσὺ
Καί τοῦτο, ποῦ ἀκριβώτερο δὲν ἔχω-τόνα μάτι.

Ἀλί, ἡ μάνα δὲ μ ἔκαμε σὰ ψάρι τοῦ γιαλοῦ,
Νὰ βούτηζα νὰ φίλῃγα τἀφράτο σου τὸ χέρι,
Ἂν δὲ θέλῃς τὸ στόμα σου, μικρὴ ξανθομαλλοῦ,
Καὶ κρίνα λευκά, κόκκινους λαλέδες θἄχα φέρει.

—Μὰ αὐτοὶ χειμῶνα γίνονται καὶ κε να καλοκαῖρι.—
Τώρα θὰ μάθω, θὰ τὸ ἰδῇς, μικρή, νὰ κολυμπῶ,
Ἂν κανεὶς ξένος μὲ παννὶ φτάσῃ, σ' αὐτὰ τὰ μέρη,
Γιὰ νὰ δῶ μέσα στὸ βυθὸ πῶς ζῆτε τὸ θαμπό.

Ἔβγα, Γαλάτεια, κιἀφοῦ βγῇς, λησμόνα νὰ γυρίζῃς
Στὸ σπίτι σου-ὅπως τώρα δὰ κ' ἐγὼ στὸχειμαδειό.
Ἔλα μαζί νὰ βόσκωμε, ν' ἀρμέγωμε τὰ δυὸ
Καὶ μάθε μὲ ξεινὴ πυτιὰ πῶς τὸ τυρὶ να πήζῃς.

Ὅλα τα φταίει ἡ μάνα μου, γιαυτὸ πικρολογῶ
Δὲ σοῦπε ἀκόμα χάρι μου μηδ' ἕνα λόγο μόνο
Ἐνῷ μὲ βλέπει ποῦ χαλῶ καὶ μέρα μέρα λυώνω
Θέλω κιαὐτὴ να λυπηθῇ, ἀφοῦ λυποῦμαι ἐγώ !...

Πολύφημε, Πολύφημε, ὁ νοῦς σου ποῦ πετᾷ ;
Ταλάρια πλέκε, πήγαινε, τὰ φύλλα μάζενέ τα
Γιὰ νὰ τὰ πάρῃς τῶν ἀρνιῶν· θα κάμῃς πιὸ σωστά·
Ὅποιαν κοντεύει, σφίγγε την, ὅποιαν τραυάει, πα-
ραίτα.

Θὶ βρῇς ἴσως καὶ πιὸμορφην ἄλλη Γαλάτεια ἀφράτη.
Πολλὰ κορίτσια μὲ καλοῦν τὴ νύχτα στὸ κρυφτό,
Καὶ σὰν τὲς κίχλες ὅλες τους γελοῦν ἅμα δεχτῶ.
Φῶς φανερό, πῶς στὴ στεριὰ κ' ἐγὼ φαίνομαι κάτι.

Τραγουδιστά, ὁ Πολύφημος τὸν ἔρωτα γελοῦσε
Καὶ πιὸ καλὰ παρὰ χρυσὸν ἂν ἔδιδε, περνοῦσε.

(Λεμησσός, Κύπρου) ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ.

Ο „ΝΟΥΜΑΣ„
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ
Μ' ΟΚΤΩ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς πλατείας Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὀφθαλμιατρεῖον), Σταθμοῦ Ὑπογείου σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια).

Ὁ „ΝΟΥΜΑΣ" δέχεται ἀπὸ τίς ἐπαρχίες καὶ τρίμηνους συνδρομητές, μὲ δυὸ δραχμὲς προπληρωτέες τὴν τριμηνία.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
ΚΑΙ
ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΕΙΧΑΝ

δὲν εἶχαν οἱ ἀλιτήριοι δὲν τὴν ἄφησαν παραπονεμένη τὴν 8ην Νοεμβρίου. Τῆς ἔδωσαν μιὰν ἀδελφούλα Ἐδημιούργησαν τὴν 16ην Νοεμβρίου, γιὰ νὰ μὴ μείνῃ μονάχη της καὶ στενοχωριέται, γιὰ νἄχῃ τὴν ἄξια της συντρόφισσα μέσα στὴν ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς—γιὰ νὰ μὴ τὴν ποῦμε Ρωμέικης, καὶ τοὺς πιάσουν τὰ νεῦρά τους πάλι—μωρίας, ἀσυνειδησίας καὶ κακομοιριᾶς.

Οἱ Μιστριώτιδες κ' οἱ Χατζιδάκιδες κ' οἱ Καλαποθάκηδες κι' ὅλες οἱ μαργιολέττες τῶν τρανῶν αὐτῶν καραγκιόζηδων, ἄλλος γιὰ τοῦτο τὸν λόγο κι' ἄλλος γιὰ κεῖνο, ὅλοι ὅμως γιὰ τὸ παλιοτόμαρό τους φροντίζοντες, ἔσπρωξαν μὲ τὰ φουσκωμένα κι' ἄτιμα λόγια τους ἀπονήρευτα κι' ἄμυαλα παιδιὰ κατὰ τοῦ Νόμου, κατὰ τῆς Πολιτείας, κατὰ τοῦ Ἔθνους ἀκόμα, κι' ἀνάγκασαν τὴν Πολιτεία νὰ δείξῃ τὰ δόντια της καὶ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ὕπαρξί της.

Οἱ φοιτηταὶ δὲν ἔφταιγαν—τὸμολογοῦμε. Ὁ δυστυχισμένος Μαντᾶς ἄδικα ἐπῆγε—καὶ τὸν κλαῖμε. Μὰ τί νὰ γίνῃ! Ὅταν οἱ πρωταίτιοι ἐκτοξεύουν ἀπὸ τὰ ταμπούρια τους μέσα, μὲ τὸ στόμα ἢ μὲ τὴν πέννα, τὶς ἀναγοῦλες τους, ὅταν οἱ ἀρχιστασιασταὶ περιμένουν νὰ μάθουν ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες πῶς ἔγινε ἡ μάχη καί πόσοι σκοτωθήκανε, πάντα οἱ ἀθῶοι θὰ πληρώνουν μὲ τὸ αἷμα τους τὴν ποινὴ τῆς ἀναντρίας καὶ τοῦ τσαρλατινισμοῦ καὶ πάντα σὲ κάθε τέτοια ἀναμπουμπούλα καὶ τώρα καὶ στὸ μέλλον, θὰ τιμωροῦνται τὰ θύματα κι' ὄχι οἱ ἔνοχοι.

Ἡ Πολιτεία σ' αὐτὴ τὴ περίστασι ἔκαμε τὸ καθῆκόν της, ὅπως καὶ στὴν ἄλλη. Ἐχτύπησε, γιατὶ ἔπρεπε νὰ χτυπήσῃ. Ἐφάνηκεν ἀμείλιχτη, γιατὶ ἀμείλιχτη ἔπρεπε νὰ φανῇ. Ἂν δὲν χτυποῦσε τὴν Κυριακὴν τὸ βράδυ, τὴν Δευτέρα τὸ πρωὶ θὰ πέρναμε ὅλοι τὸ φανάρι τοῦ Διογένη στά χέρια καὶ θὰ ψάχναμε μέρα μεσημέρι, νὰ βροῦμε τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος.

Τὸ συμπέρασμα βγαίνει μονάχο του: Ὅσο κι' ἂν σᾶς φωνάζουν γιὰ πατριωτισμὸ οἱ φαμφαρόνοι αὐτοί, μὴ τοὺς πιστεύετε! Πατριῶτες δὲν εἶναι κεῖνοι ποῦ ἀγωνίζονται νὰ ξαναφέρουν στὴ ζωὴ τὶς πιὸ βρώμικες καὶ ἄδοξες ἡμέρες τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, ἀλλὰ κεῖνοι ποῦ δουλεύουν ἥσυχα καὶ τίμια νἀποδείξουν πῶς ἡ Ἑλλάδα εἶναι ζωντανὸ Ἔθνος, κι' ὄχι μονάχα ἱστορικό.

Ο ΠΑΛΑΜΑΣ

προδόνει τὴν ἰδέα, γιατὶ κάποτε ἀναγκάζεται νὰ γράφῃ στὴν καθαρεύουσα, μὲ ψευδώνυμο, γιὰ νὰ παίρνῃ κανένα τάλληρο καὶ νὰ τρώῃ.

Αὐτὴν τὴν ἀποκάλυψι μᾶς τὴν ἔκαμε μιὰ σοβαρωτάτη ἐφημερίδα. Μπορεῖ νἆναι καὶ συκοφαντία. Δὲν ξέρουμε. Μὰ κι' ἀλήθεια νἆναι, θαρροῦμε πῶς προτιμώτερο εἶναι νὰ γράφῃ κανεὶς κάποτε καὶ στὴν καθαρεύουσα γιὰ νὰ πάρῃ κανένα τάλληρο, παρὰ νὰ ζητάῃ νἁρπάξῃ αὐτὸ τὸ τάλληρο μὲ ἄλλους τρόπους—ἀξιοπρεπεστάτους πάντοτε—ἕνας ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι καὶ τὸ νὰ ζητᾷς νὰ αἱματοκυλίσῃς τὸν κόσμο γιὰ ναὐξήσῃς τὴν κυκλοφορία τῆς ἐφημερίδας σου.

καὶ τὶς ἀποκλειστικὲς ὑπογραφὲς τῶν σοφῶν δασκάλων, ὡς στὴν «Ἑστία» τοῦ 1890 ποιὰ διαφορά! Μὰ ἡ διαφορὰ αὐτὴ ὅσο μεγάλη κι' ἂν φαίνεται στὴν ἐξωτερικὴ ἀντίληψη, στὸ βάθος δὲν εἶναι σπουδαία. Συγκρατιοῦνται ἀκόμη ἀσυνείδητα οἱ διάφορες αἰτίες κι' ἀφορμές, ποῦ γέννησαν τὴν παράξενη ἐκείνη ζωή, ποῦ ἔζησαν οἱ Ἕλληνες στὸ διάστημα ἑξῆντα χρόνων καὶ ποῦ φανερώθηκε τόσο παραστατικὰ σ' ὅλες τὶς λεπτομέρειές της καὶ φυσικὰ καὶ στὴ φιλολογία. Μᾶς δείχνεται καθαρώτατα ποιοὶ ἦταν οἱ Ἕλληνες, ποῦ ἔγραφαν, καὶ ποιοὶ οἱ Ἕλληνες ποῦ διαβάζαν.

Καὶ τὸ καλὸ εἶναι, πῶς σ' ὅλον αὐτὸ τὸν καιρὸ βγῆκαν πολλὰ περιοδικὰ γιὰ νὰ μποροῦν νὰ τυπόνουν τὰ γραφόμενά τους ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ποῦ ἔγραφαν —ἀφοῦ γιὰ τοῦτον ἡ ἐκεῖνο τὸ λόγο δεν ἦταν εὔκολο νὰ βγαίνουν κι' ὅλοι βιβλία — καὶ νὰ μπορέσουμε κ' ἐμεῖς μὲς στὸ φυλλομέτρημα τῶν περιοδικῶν μὲ τὰ διάφορα ὀνόματα καὶ τὰ διάφορα σχήματα νὰ ξεχωρίσουμε περσότερο ἀπὸ καθετὶ ἄλλο ἕνα πρᾶμα: ὅτι δὲν ἦταν ἀληθινοὶ στὴ σκέψη τους ὅσοι ἔγραφαν καὶ στὴ πνεματική τους ἀπόλαψη ὅσοι διαβάζαν. Κ' ἡ ψεύτικη ἐκείνη φανέρωση σ' αὐτὸ τὸ μέρος τῆς ζωῆς — ἀπὸ φυσικὸ νόμο — ἔγινε σιγὰ-σιγὰ ψυχικὴ ἀνάγκη, ὕστερα παντοτεινὴ κατάσταση, ποῦ τὴν κληρονομήσαμε καὶ προσπαθοῦμε σήμερα νὰ τὴ διώξουμε. Κ' ἡ προσπάθειά μας αὐτὴ εἶναι ποῦ μᾶς κάνει τώρα νὰ θαροῦμε ξένες τὶς φιλολογικὲς μορφὲς τοῦ περασμένον καιροῦ. Ριζώθηκε βαθιὰ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ Νεοέλληνα γιὰ κάμποσα χρόνια ἡ ἀρρώστια αὐτὴ τῆς ψευτιᾶς· μὰ ἡ σημερνὴ ἀντίδραση, ποῦ ἄρχισε κάπως νὰ δυναμόνει, μᾶς εὐκολύνει νὰ τὴ νοιόθουμε καὶ νὰ τὴ φοβόμαστε· κ' ἴσως ὁ φόβος τοῦτος μᾶς βοηθήσει νὰ τὴ νικήσουμε γληγορότερα.

Ἡ ἀρρώστια τῆς ἐποχῆς μπῆκε νικήτρα μέσα στὴν Ἑλληνικὴν οἰκογένεια, γιατὶ ὁλοῦθε βρῆκεν ἀνοιχτὸ δρόμο. Κουρασμένος ὁ λαὸς ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες τῆς ἐπανάστασης καὶ ὕστερα ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοὺς σπαραγμούς, μὲ σαστισμένο ἀκόμα τὸ νοῦ ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ χρόνια τῆς σκλαβιᾶς, γεμάτος ἀπὸ πρόωρες ἐλευθερίες σ' ὅλα χωρὶς τοὺς ἐπιτήδειους ὁδηγοὺς στὴ χρησιμοποίηση τῶν δώρων αὐτῶν δὲν ἤξερεν, οὔτε καὶ μποροῦσε ν' ἀντισταθεῖ στὴν ξένη ζωή, ποὺ χόταν παντοδύναμη νὰ πάρει τὴ θέση τῆς δικῆς του. Ἦταν φυσιολογικὸς νόμος, ποῦ τὸν βοήθησαν νὰ τραβήξει τὸ δρόμο του πολλὲς περίστασες κι' ἀφορμὲς καὶ ποῦ ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ ἔννοιωσε βαθειὰ τὴ δύναμή του.

Μιὰ ἀπὸ τὶς ἀφορμὰς αὐτές, σύμφωνα μὲ τὰ ὅσα εἶπα ὡς τώρα, ἦταν καὶ τὰ περιοδικά. Καὶ σ' ἐκεῖνα, ποῦ θὰ σώζεται γιὰ χρόνια πολλὰ τ' ὄνομά τους, καὶ σ' ἐκεῖνα, ποῦ λησμονήθηκαν ἀπὸ τὴν ἡμέρα, ποῦ ἔπαψαν νὰ βγαίνουν, πρέπει ν' ἀναζητήσουμε ποιὰ αἰτία ἔδωκαν γιὰ νὰ μπεῖ στὴν Ἑλληνικὴν οἰκογένεια τῆς ἐποχῆς ἡ ἀρρώστια. Ὅσο σοφοὶ κι' ἂν ἦταν ἐκεῖνοι ποῦ τἄβγαναν, ἦταν καὶ λίγο βιομήχανοι· κ' ἐπειδὴ ἤθελαν νὰ διαβαζουνται τὰ ξονομάτισαν οἰκογενειακά. Μὰ οἱ ἰδέες, ποῦ κυριαρχοῦσαν μέσα σ' αὐτὰ κι' ὁ τρόπος, ποῦ γράφουνταν, γιὰ κάθε ἄλλο ἦταν καλοὶ παρὰ γιὰ νὰ διδάξουν καὶ νὰ μορφώσουν τὴν οἰκογένεια.

Ζωὴ ξένη περνοῦσε πέρα καὶ πέρα μέσ' ἀπὸ τὶς σελίδες τους. Τυπόνονταν σ' αὐτὰ πράματα, ποῦ τἄχαν γεννήσει φαντασίες ἀναμένες ἀπὸ τὴ ρωμαντικὴ παθητικότητα, ὑποδουλωμένες στὴν ἐντύπωση, ποῦ ἄφινε τὸ τελευταῖο νευραστενικὸ ἔργο — καθὼς μᾶς τὸ δείχνει ὅλη ἀπάνου-κάτου ἡ φιλολογία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης — ποῦ τὰ δημιούργησε ξένη ἀντίληψη τῆς ζωῆς καὶ πολὺ ἀλλιότικη ἀπὸ τὴ δική μας.

(ἀκολουθεῖ)

ΚΡΙΜΑ..

στοὺς λογίους μας ποῦ δὲν εἶχαν τὸ κουράγιο νὰ βγοῦνε μὲ τὴν ὑπογραφή τους καὶ νὰ διαμαρτυρηθοῦν, ἐν ὀνόματι τῶν γραμμάτων καὶ τῆς λογικῆς, γι' αὐτὸ ποῦ ζητοῦσαν νὰ κάμουν πέντε δέκα γραμματοκάπηλοι στὸν Παλαμᾶ!

Κρῖμα σ' αὐτούς! Μιὰ κυρία, ἡ κ. Παρρέν, ἔκαμε ὅ,τι δὲν ἔκαμαν αὐτοί, κ' ἔβαλε τὰ πράματα πολὺ καλὰ στὴ θέσι τους, μὲ τὸ ὡραῖο ἄρθρο της ποῦ ἐδημοσίεψε στὴν «Ἀκρόπολι».

ΠΡΕΠΕΙ

νὰ μείνῃ στὴν ἱστορία κι' ἕνας ἀθάνατος διάλογος τοῦ Μιστριώτη μὲ κάποιο φίλο του, ποῦ θυμίζει λίγο τοὺς διαλόγους τοῦ Φασουλῆ καὶ τοῦ Περικλέτου.

— Πρό παντὸς εἶμαι πατριώτης! ἐφώναζε ὁ γλωσσοσπνίχτης, ἀφρίζοντας ἀπὸ τὸ θυμὸ γιατὶ τοῦ καταπατοῦσαν τὰ γλωσσικά του οἰκόπεδα.

— Δὲν ἔχεις δίκιο! τοῦ ἀπάντησε ὁ φίλος του. Μὴ λησμονεῖς πῶς πρὸ παντὸς εἶσαι Μιστριώτης!

Κι' ἕνα ἄλλο πιὸ χαριτωμένο: Ὁ ἴδιος γλωσσοσπνίχτης μᾶς φοβέρισε καὶ εἶπε:

— Ἢ αὐτοὶ θὰ παύσουν νὰ ἐκχυδαΐζουν τοὺς ἀρχαίους ποιητάς, ἢ ἐγὼ θ' ἀναγκασθῶ νὰ πάρω τὰ παιδιά μου καὶ νὰ φύγω!

Τέτοιο καλὸ δὲ θὰ τὸ δῇ ποτὲ ἡ κατακαημένη ἡ Ἑλλάδα. Νᾶσαστε βέβαιοι.

Ἡ ἄλλη φοβέρα του πῶς θὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο, εἶναι λίγο τσαρλατάνικη. Γιατὶ κι ἂν παραιτηθῇ, θὰ παίρνῃ τὸν ἴδιο μισθό, ἀφοῦ ἔχει συμπληρωμένα τὰ χρόνια τῆς συντάξεώς του.

ΜΙΑ

φλύαρος κολοκύνθη, μ' ἄλλους λόγους ὁ γνωστὸς ἀερολόγος Χρ. Ἠλι(θι)όπουλος, ὡμίλησε εὐφραδέστατα τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ, ἐνώπιον τῆς ξεπεσμένης Μεγαλειότητος τῶν γραμμάτων (οὕτως ἀπεκάλεσεν τὸν κ. Μιστριώτην ὁ ρήτωρ) καὶ διαφόρων ἄλλων κυρίων, καυτηριάσας δριμύτατα τοὺς διαστρεβλωτὰς τῆς ὡραίας μας γλώττης καὶ συστήσας τὴν ἵδρυσιν Φιλολογικῆς Ἀκαδημίας πρὸς ἐπίλυσιν διαφόρων πολιτικῶν καὶ φιλολογικῶν ζητημάτων, καὶ δὴ καὶ τοῦ ζητήματος τῆς γλώττης.

Ἀνθρωπάκον ἀπεκάλεσεν ὁ κ. Ἠλιθιόπουλος τὸν Ψυχάρην, προδότας καὶ ὀλετῆρας τοῦ Ἔθνους ἀπεκάλεσε τοὺς ὀπαδούς του, πῦρ καὶ θεῖον ἐξήμεσε κατ' αὐτῶν διὰ τῶν μελιρρύτων ἀερολογημάτων του, κ' ἐν τέλει ἐφθέγξατο τοιάδε:

— Ἐπειδὴ ἡ μαρμαρίνη Ἀκαδήμεια μενει, ὡς μὴ ὤφειλε, κενή, ἔλθετε, ἀδελφοί, νὰ ἱδρύσωμεν μίαν ἄλλην ἀπὸ τοῦβλα!

Ἡ πρότασίς του ἐγένετο ἐνθουσιωδῶς δεκτή. Ὁ λόγος του ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Πρωΐαν» τῆς παρελθούσης Τετάρτης, ἄρα ἐνεκρίθη. Ὁ κ. Μιστριώτης τὸν ἠσπάσθη δακρύων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ τόπος ἀφθονεῖ ἀπὸ Ἠλιθιοπούλους, ὑπάρχει ἐλπὶς οἱ ἀθάνατοι τῆς τουβλένιας αὐτῆς Ἀκαδημίας νὰ μὴν εἶναι τεσσαράκοντα, ἀλλὰ τετρακόσιαι καὶ πλέον χιλιάδες.

Λίαν προσεχῶς ἐλπίζομεν νὰ εὑρεθῶμεν εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν καὶ τὰ ὀνόμασα τῶν πρώτων ἀκαδημαϊκῶν, τὰ ὁποῖα θὰ πρωτοδημοσιευθοῦν εἰς τὴν «Πρωΐαν», τὸ ἐπίσημον δηλονότι ὄργανον τῶν πολιτικῶν καὶ φιλολογικῶν Ἠλιθιοπούλων.

ΕΤΣΙ ΕΠΡΕΠΕ

νὰ γίνῃ ἐπὶ τέλους, κ' ἔτσι ἔγινε. Νὰ πάῃ ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐκδότας τῶν Ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων μέσα, νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ δέκατος, ἂν ἦταν δυνατόν, γιὰ νὰ σταματήσῃ αὐτὴ ἡ ἀηδία, αὐτὴ ἡ δολοφονικὴ ἐπίθεσι κατὰ τοῦ Ἔθνους, ποῦ γίνεται αὐτὲς τὶς μέρες ἀπὸ τὶς στῆλες τῶν περισσοτέρων Ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων.

Δὲν πρόκειται γιὰ τὴν «Ὀρέστεια» καὶ γιὰ τὴν «Ἀντιγόνη» οὔτε γιὰ τὴ γλῶσσα πιά. Αὐτές, ὅπως κατάντησαν, μπορεῖ νὰ τὶς βρίζῃ κι' ὁ κ. Γιάνναρος τῆς «Ἑσπερινῆς» ἀκόμα μὲ τὰ ἐνυπόγραφα καὶ πολυβαρυσήμαντα ἄρθρα του Πρόκειται γιὰ τὸ Ἔθνος ποῦ τὸ σπρώχνουν οἱ ἀστεῖοι πρὸς τὴν τελείαν ἐξόντωσι, γιὰ νὰ δημιουργήσουν ζήτημα, γιὰ νὰ πουλήσουν ἑκατὸ διακόσια φύλλα παραπάνω, καὶ νὰ τσεπώσουν ἰσάριθμες πεντάρες.

Καλὰ τοὺς ἔκαναν. Ὁ κ. Μπενῆ-Ψάλτης ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά, κι' ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἔδειξαν τὸ θάρρος ποῦ ἀπαιτοῦσε ἡ κρίσιμη αὐτὴ περίστασι. Φτάνει μονάχα νὰ μὴ κουραστοῦν, νὰ μὴ σταματήσουν στὴ μέση. Ἐξὸν ἀπὸ τὸν ἐκδότη τῆς «Ἀστραπῆς», εἶναι κι' ἄλλοι ποῦ πρέπει νὰ νοιώσουν πῶς ὁ τόπος αὐτός, ὅσο κι' ἂν καταδικάστηκε ἀπὸ τὴν κακή του μοίρα νὰ τραβᾷ ὁλοταχῶς στὸν γκρεμό, ἔχει ὅμως καὶ Νόμους ποῦ καμμιὰ φορὰ λειτουργοῦν κ' ἔχουν τὴ δύναμι νὰ βουλώνουν τὰπύλωτα στόματα.

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΑ

ψειριασμένα μαλλιὰ τοῦ Σαμψάκου, ἕνα μνημόσυνο Ἀ-λήθεια, ἄξιζε οἱ ἀγῶνες τοῦ Μιστριώτη νὰ στεφθοῦν μὲ τὰ περίφημα αὐτὰ μαλλιά, τὰ ὁποῖα τόσο ἐνθουσίασαν μερικὰ παιδιὰ καὶ μερικοὺς δημοσιογράφους.

Κρῖμα μονάχα ποῦ ὁ Σαμψάκος, ἀφοῦ εἶχε ποῦ εἶχε τὸ ψαλίδι στὰ χέρια του, δὲν ἐπῆγε νὰ κόψῃ, ὕστερ' ἀπὸ τὴ θυσία τῶν μαλλιῶν του, καὶ μερικὲς ἀκάθαρτες γλῶσσες Καθηγητικές καὶ δημοσιογραφικές, γιὰ νὰ λύσῃ ἔτσι, σὰν ἄλλος μέγας Ἀλέξαντρος, μὲ τὸ ψαλίδι του τὸ γλωσσικό ζήτημα.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ

τὴν νύχτα ὁ κ. Ράλλης ἔδωσ' ἐξετάσεις γιὰ Πρωθυπουργὸς κ' ἐπέτυχε.

Κ' ἔτσι, ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ, ἐλύθηκαν δυὸ ζητήματα μαζί. Τὸ Μιστριωτικὸ καὶ τὸ Πολιτικὸ ζήτημα.

Πάει πιά! Ἡ Βουλὴ δὲν διαλύεται. Τὸ Ὑπουργεῖον μεταρρυθμίζεται. Κι' ὁ κ. Ράλλης μένει Πρωθυπουργός.

Αὐτὸς μονάχα ἀποδείχτηκε πῶς μπορεῖ νὰ ντιμετωπίσῃ παλληκαρίσια τὴ Δελιγιαννικὴ δημοκοπία. Ἂν ἦταν Πρωθυπουργὸς ὁ κ. Θεοτόκης τὴν Κυριακή, τὴ Δευτέρα τὸ πρωὶ θὰ εἴχαμε παραίτησι Ὑπουργείου, ὅπως ἔγινε καὶ μὲ τὰ Εὐαγγελικά.

Τίμιο αὐτὸ ποῦ ἔκαμε τότε ὁ κ. Θεοτόκης. Μὰ δυστυχῶς ἡ δημοκοπία δὲν πολεμιέται μονάχα μὲ τὴν τιμιότητα. Θέλει καὶ παλληκαριά. Κι' ὁ κ. Ράλλης ἔδειξε πῶς ἔχει καὶ μὲ τὸ παραπάνω τὴν παλληκαριὰ ποῦ χρειάζεται γι' αὐτὸν τὸν πόλεμο.

Νὰ τὸ εὐχηθοῦμε λοιπὸν ὅλοι μας, ὅσ' ὁ κ. Δηλιγιάννης εἶναι ζωντανὸς καὶ δὲν εἶναι Πρωθυπουργός, νἄχουμε πρωθυπουργό μας τὸν κ. Ράλλη, ποῦ ξέρει πολὺ ὄμορφα καὶ πολὺ τεχνικὰ νὰ τὸν βάζῃ στὴν θέσι του, γιὰ νὰ μὴν πάθουμε καὶ χειρότερα ἀπὸ κεῖνα ποῦ πάθαμε ὡς τώρα.

ΤΑ ΛΟΓΙΑ

τὰ φρόνιμα καὶ τὰ χρυσὰ ποῦ εἶπε ὁ φοιτητὴς Καπετανάκης ἀπό 'ξω ἀπὸ τὴ Διεύθυνσι τῆς Ἀστυνομίας στοὺς συναδέλφους του, τὴ Δευτέρα τὸ πρωί, πρέπει νὰ χαραχτοῦνε μὲ χρυσὰ γράμματα στὴν ἱστορία τοῦ Πανεπιστημίου μας, πλάϊ στὰ προδοτικὰ λόγια τοῦ Μιστριώτη καὶ τῶν ἄλλων πετεινόμυαλων, γιὰ νὰ τὰ ἐξαγνίσουν:

— Ἐν ὀνόματι τῆς τιμῆς σας, τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ Πανεπιστημίου, διαλυθῆτε! Μὴ θέλετε νὰ αἱμασοκυλίσετε τὴν πρωτεύουσαν εἰς τόσον κρισίμους περιστάσεις, ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικάς!

Αὐτὰ εἶπε ὁ φρόνιμος καὶ πατριωτικώτατος φοιτητής. Μὰ ποιὸς ἀκούει τοὺς φρόνιμους ἐδῶ πέρα;

ΑΓΚΑΘΙΑ ΚΑΙ ΤΡΙΒΟΛΟΙ 4

JUDAS ERRANT

ΜΠΗΚΑΝ ΚΛΕΦΤΑΙΣ Σ'ΤΟ ΜΑΝΤΡΙ..

Ξυνὰ τῆς βγήκανε τῆς δόλιας Κυρὰ Νικολάκαινας τὰ γέλοια, π' ἀθέλητα σ' τὰ χάλια τοῦ δασκάλου τῆς φύγανε. Θυμώτανε τὴς ἱστοριαις π' ἄκουγε γιὰ τῶν λησταῶν τὴς τυραννιαις κι' ἔτρεμε, μὴν πάθουνε τὰ ἴδια, κι' ἐπιανότανε ἡ καρδιά της. Εὐχαριστημένη ἤτανε ὅλο τὸ ἔχει της νὰ δώσῃ, φθάνει μόνο μιὰ ὥρ' ἀρχήτερα νὰ γλυτώσῃ ἀπ' τὰ νύχια τους. Τὸ μεγαλείτερο βάσανό της ἤτανε.... ὁ ἄνδρας της, ναί, ὁ ἄνδρας της ὁ νευρικὸς καὶ χωρατατζῆς, ποῦ εὔκολα μὲ τὴς κακαίς του συνήθειαις μποροῦσε νὰ τοὺς μπῇ σ' τὴ μύτη.

—Νά! παλλικάρι μου, εἶπε σ' τὸ Γεωργούλη ποῦ τὴ ζύγωσε, ὅ,τι τζουβαερικὸ ἔχω βρίσκεται σ' αὐτὸ τὸ μαντύλι δεμένο. Τὰ χρήματά μας τὰ πήρατε ἀπ' τὸν ἄντρα μου. Μέσα ο' τὸ δισάκκι . . .

"Ας το γιὰ τώρα τὸ δισάκκι νὰ ἰδοῦμε τ' ἔχ' τὸ μαντύλι.... ἕνα ἕνα τὰ μπιχλιμπίδια σ'... ἕνα, δυό, τρία δαχτλύδια, λάμπνε σὰν φεγγάρ'... δυὸ σκλαρίκια, δυὸ βραχιόλια, μίνια, ὥρα, ἕνα χρσὸ γιουρντάν' χωρὶς φλουριά... πῆρ' οὐ διάολε καὶ σήκουσ'... ἀλλοιωτικο γιουρτάν' αὐτοῦνο!

Τὸ παλλικάρι ἔμεινε εὐχαριστημένο ἀπ' αὐτὴν τὴν καταγραφή. Ἔπαιξε σ' τὰ χέρια του τὰ μπιχλιμπίδια, ὅπως τἄλεγε, σὰν τὸ παιδὶ τὰ λιλιά του, καὶ χαμογελοῦσε γλυκὰ καὶ κύτταξε τὴ Νικολάκαινα ἥμερα, σὰν νἄθελε νὰ τῆς πῇ: γιά σου καλομοίρα! δὲν πῆγε ὁ κόπος χαμένος ἀπὸ σένανε! Ἔπειτα γιὰ παρηγοριά:

— Μὴν τὰ λυπᾶσαι — εἶπε — κυρ' ἀφέντρα τὰ μαλάμματα! Κι' ἂν πέσαν τὰ δαχτλύδια γλτέπ' κανεὶς τὰ δάχτλα. Ἄμ φαίνται ἡ ἀρχοντιά, κερά μ' φαίνται, δὲν ἔχ' ἀνάγκη ἀπὸ ντελάλη!... 'Σ' τ' ἀλήθεια, κερά, ἄει τώρα δός μ' κι' αὐτοῦνα τὰ σκλαρίκια, π' φορᾶς, καὶ τὴ βέρα, π' γλτέπ' σ' τὸ ζερβί σ' . . .

— Τὰ σκουλαρίκια νὰ τὰ πάρῃς, καπετάνιε μου, μὰ ἡ βέρα εἶν' ὁ ἀρραβῶνάς μου... εἶν' ἁμαρτία..

— Σ' τὸ λαιμό μ' νἄνε! δός τηνε γιὰ καὶ κάνς ἄλλο ἀρραβῶνα... δὲν χάθηκε οὐ κόσμος! Ἔτσ' μπράβο! Τ' ἔχς τώρα σ' τὸ δισάκκι:

— Μιὰ μεταξωτὴ φορεσιά, στέφανα, κερά, κουφέτα, καὶ κἄτι μικρὰ χαρίσματα...Πηγαίναμε νἀστεφανώσωμε σ' τὴ Κούμη...

—Ἔ! μπρὲ γιέ μ' καμμὸ π' θἄχῃ οὐ γαμπρὸς κι' ἡ νύφ' γιὰ τ' ἀργοπόρεμα! Ἄλλα μελετάει οὐ ζευγᾶς κι' ἄλλα λιὲν τὰ βώδια!... Τίπτ' ἄλλο δὲν ἔχς, κερά, ἴτς τίπτα: μέσ' τοὺν κόρφο σ', σ' τὰ φουστάνια:

— Τίποτα, καπετάνιε, ἔτσι μὰ τὴ χάρι τοῦ Ἁϊ Νικόλα, ποὔχομε μπροστά μας. Βάλε μιὰ γυναῖκα νὰ μὲ ψάξῃ.

— Μωρὲ σὲ πιστεύου, ζάβολη!... Καὶ σύ, ἀφεντικό, πέ μ' τὴν ἀλήθεια, σὰν τὴ κυρά, νὰ μὴν σὲ 'γγιάξω καθόλ'... Ἄει νὰ γλυτώνουμε!

— Τοὺς παράδες μου τοὺς πῆρες — εἶπ' ἐκεῖνος στενοχωρημένος· τίποτ' ἄλλο 'πὸ τὸ ρωλόϊ μου δὲν ἔχω... πάρ' το μόνος σου, σὰν μοῦχεις δεμένα τὰ χέρια. Δὲν μοῦ λές, 'σ τὸ θεό σου, πότε θὰ μοῦ τὰ λύσῃς; φοβᾶσαι μὴν πετάξω μὲ δαῦτα;

— Πάλε τὰ ἴδια τοῦ διαόλ' ὁ τσιλιφίγκος! Κάτσ' αὐτοῦ δὰ καὶ μὴν κραίνς, μὴ φᾷς καὶ ξύλο τῆς χρονιᾶς σ'.. Ἄς ἔχ' τὴ χάρι ἡ κυρά, π' σ' ἀφίνου!

— Ναί, παλλικάρι μου! ὁ θεὸς νὰ σοῦ δώσῃ

ΚΑΣΣΙΔΑΚΕΙΑ ΕΠΗ

ΚΑΣΣΙΔΑΚΙΣΤΗΣ :

— Τί διαφέρει δυστύχημα ἀπὸ κρῖμα ;

ΜΑΛΛΙΑΡΟΣ.

— Νὰ σοῦ τὸ ξηγήσω μ' ἕνα παράδειγμα. Νά, ἂν ὁ Κασσίδακις ἔπεφτε στὴ θάλασσα, θὰ ἦτανε δυστύχημα· μὰ ἂν τὸν ἔσωζε κανεὶς θὰ ἦτανε μεγάλο κρῖμα.

ΚΑΣΣΙΔΑΚΙΣ (ποῦ ἔτυχε νὰν τἀκούσει):

— Τοιαῦτα λογοπαίγνια οὐκ εἰσὶν ἴδια ἀνδρῶν σοβαρῶν καὶ σφᾶς αὐτοὺς σεβομένων.

—

ΚΑΣΣΙΔΑΚΙΣΤΗΣ Α'

— Ἔμαθες τί ἔπαθε ὁ μέγας μας καθηγητής, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας (καὶ κολοιθείας) ὁ Χατζιδάκις ;

ΚΑΣΣΙΔΑΚΙΣΤΗΣ Β'

— Τί ἔπαθε ; Πές γρήγορα, βρὲ ἀδερφέ, μὲ τρομάζεις !

ΚΑΣΣΙΔΑΚΙΣΤΗΣ Α'

— Ὤ ! τόνε δάγκασε ἕνας σκύλος....

ΚΑΣΣΙΔΑΚΙΣΤΗΣ Β'

— Μὰ τί ; Μήπως λύσσαξε ;

ΚΑΣΣΙΔΑΚΙΣΤΗΣ Α'

— Ὄχι ... εὐτυχῶς.... λυσσαξε ὁ σκύλος...

Κ. ΤΕΦΑΡΙΚΗΣ

ΣΑΙΞΠΗΡ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΑΙ ΑΔΩΝΙΣ

(Συνέχεια)

Εὐθύς. Νὰ σ' ὁμιλῶ εἰπέ μου
καὶ τὰ αὐτιά σου θέλω γοητεύει
ἢ θὰ πηδῶ στὴν χλόη ὡσὰν Ναϊάδα
ἢ εἰς τὴν ἄμμον 'πάνω θὰ χορεύω
'σὰν Νύμφη μὲ τὰ ξέπλεκα μαλλιά της,
χωρὶς διόλου νὰ παρατηρήσεις
τὰ ἴχνη τῶν βημάτων μου. Ὁ Ἔρως εἶνε
Αἰθὴρ διάπυρος. Δὲν ἔχει βάρος
νὰ τὸν λυγίζῃ· εἶν ἐλαφρὸς καὶ ἀνεβαίνει
παντοτινά. Ἐπούτο ἂς τὸ μαρτυρήσῃ
τῶν λουλουδιῶν αὐτὸ τὸ στρῶμα
ποῦ ἀναπαύομαι. Τὰ ἀσθενῆ τὰ κρίνα
ὅπου 'σὰν δένδρα ἰσχυρὰ βαστάζουν
τὸ βάρος μου. Δηὸ μικρὰ περιστέρια
μὲ σέρνουν ἀπὸ τὴν αὐγὴν ἕως τὴν νύκτα
ἀνάμεσα τοῦ οὐρανοῦ κι' ὅπου θελήσω
μὲ ὁδηγοῦν. Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ Ἔρως
εἶν' τόσον ἐλαφρός, πῶς εἰμπορεῖς, παιδίον
γλυκύ, νὰ τὸν φαντάζεσαι τόσον ὀγκώδη ;
Πλὴν μήπως ἡ καρδιά σου εἶν' ἐρωτευμένη
μὲ τὴν μορφήν σου ; Εἰμπορεῖ ἡ δεξιά σου
τὸν ἔρωτα νὰ 'βρίσκῃ στὴν ἀριστεράν σου ;
Τότε ἀγάπησε τὸν ἑαυτόν σ' ὁ ἴδιος !
Τὸν ἑαυτόν σου ἀγάπησε καὶ περιφρόνει.
Ἀφαίρει τὴν ἐλευθερίαν σου καὶ λέγε
πῶς ἄλλος σοῦ τὴν ἔκλεψε ! Ὁ Νάρκισος ἐπίσης
ἄφηκε καὶ ἀπέθανε τὸν ἑαυτόν του
θελήσας τὴν σκιάν του νὰ φιλήσῃ
μέσα στὸν ποταμόν. Τὸ φῶς ἐπλάσθη
γιὰ νὰ φωτίζῃ· οἱ στολισμοὶ γιὰ νὰ στολίζουν·
πρὸς γεῦσιν τὰ ἐδέσματα κι' ἡ ὡραιότης
ἡ δροσερὴ διὰ νὰ θέλγῃ, τ' ἄνθη
γιὰ νὰ ἀρωματίζουν καὶ τὰ δένδρα
νὰ φέρουνε καρπούς. Ἐκεῖνο ποῦ αὐξάνει
μόνον δι' ἑαυτὸ περιφρονεῖ τὴν φύσιν.

(ἀκολουθεῖ) ΜΙΧ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ

ΤΗΣ ΑΛΛΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

— ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗ : Ὁ Κύκλωπας τοῦ Εὐριπίδη.

— ΨΥΧΑΡΗ : Ἡ μετάφρασι τῆς «Ὀρέστειας».

— Μ ΜΑΛΑΚΑΣΗ : Πεζὰ ποιήματα : Ἡ παλιὰ κρήνη. Ὁ χρυσικός.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ἀξίζει νὰ μάθετε μερικὰ πατριωτικὰ παρασκήνια ποῦ θέλουν νὰ ποῦνε μερικοὶ κακόβουλοι πῶς εἶναι καὶ συμφεροντολογικὰ παρασκήνια.

— Λοιπόν, ὁ Μιστριώτης φωνάζει γιὰ τὶς μεταφράσεις τῶν ἀρχαίων δραμάτων, πρῶτα γιατ' εἶναι Δελιγιαννικὸς καὶ τὸν βάλανε νὰ δημιουργήσῃ ζήτημα καὶ δεύτερο γιατ' εἶναι πρόεδρος τῆς ἑταιρίας πρὸς ρεζίλευσιν ἀρχαίων δραμάτων.

— Τραβάει δὲ ἡ ἑταιρία ἀπὸ τὸ Κεντρικὸ ταμεῖο πέντε χιλιαδοῦλες δραχμὲς γιὰ κάθε ἀρχαῖο δρᾶμα ποῦ ρεζιλεύει.

— Κι' ἀπ' αὐτὲς τὶς πέντε χιλιαδοῦλες παίρνουν ἀέρα τὰ μυαλὰ τοῦ σεβαστοῦ προέδρου.

— Ὁ ὁποῖος—σεβαστὸς πρόεδρος, πάντοτε—φοβερίζει πῶς ἂν ξαναπαρασταθῇ ἡ «Ὀρέστεια» θὰ πάῃ νὰ κάψῃ ὁ ἴδιος τὸ Βασιλικὸ θέατρο, ἀφοῦ κάψῃ πρῶτα τὸ σπίτι του.

— Κι' ὅμως ὁ ἀρχιταρταρῖνος τὴν Κυριακὴν τὴν νύκτα ποὔγινε ἡ συμπλοκή, ἦταν κρυμμένος σπίτι του, ἂν καὶ εἶχεν ὁρκισθῇ πῶς ἂν τολμήσουν νὰ παρρρραστήσουν τὴν «Ὀρέστειαν»—τρέμετε, τύραννοι!—θὰ φορέσῃ τὸν κόκκινο σκοῦφο καὶ θὰ ἡγηθῇ τῆς φοιτητικῆς νεολαίας !

— Στὸν Κουρμαλίδειον διαγωνισμόν, ποῦ διεξάγεται στὶς στῆλες μιᾶς ἀπογευματινῆς ἐφημερίδας, ἔχει ὑποβάλει μιὰ τραγωδία του, καθὼς μᾶς εἶπαν, καὶ ὁ κ. Πολ. Δημητρακόπουλος.

— Τὰ πύρινα κατὰ τῶν δημοτικιστῶν ἄρθρα του εἶνε ἐκτὸς συναγωνισμοῦ.

— Ἀγκαλά, λόγοι πατριωτικώτατοι τὰ ἐμπνέουν κι' αὐτά.

— Θέλουν δηλ. νὰ εἰποῦνε πῶς ὁ κ. Πολ. καταφέρεται κατὰ τῶν δημοτικιστῶν καὶ τοῦ Βασ. Θεάτρου, γιατὶ δὲν ξαναπαίχτηκε σ' αὐτὸ ἕνα δράμα του «τοῦ δρόμου».

— Τὸ δρᾶμ' αὐτὸ στὴν πρώτη καὶ τελευταία του παράστασι ἔπιασε μόνον 137 δραχμές.

— Λιγότερες δηλ. ἀπὸ τὸ δραματικὸ ξέρασμα τοῦ κ. Σαπφοῦ ποὖ ἔπισσε 600 δραχμές,ἂν καὶ ὅλ' οἱ Δεληγιαννικοὶ βουλευταὶ μοίραζαν εἰσιτήρια, γιατ' εἶχαν πάρει τὸ ζήτημα πολιτικόν.

— Ἀπὸ τὰ Ρωμέϊκα ἔργα τὰ μόνα ποὔφεραν παράδες εἶναι οἱ κωμωδίες τοῦ Λάσκαρη.

— Τὸ πρῶτο βράδυ ἔπιασαν 1370 δραχμές.

— Ὁ σιαμαῖος φιλολογικὸς ἀδελφὸς τοῦ κ. Πολ. καταγίνεται νὰ μεταφράσῃ τὸν «Ἱππόλυτο» τοῦ Εὐριπίδη ἀπὸ τὸ Γαλλικό.

— Τὸ νοῦ σου, μπάρμπα-Μιστριώτη !

— Τὶς ἀνοησίες ποὖ εἶπε ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας γιὰ τἀρχαῖα δράματα καὶ γιὰ τὸ κ. Παλαμᾶ, ὁμολογοῦμε πῶς δὲν τὶς εἶπε οὔτε αὐτὸς ὁ κ. Σαπφός.

— Κι' ὅμως ὁ κ. Ράλλης ποὖ τόσο φρόνιμα ἐπολιτεύθηκε στὸ Μιστριωτικὸ ζήτημα, δὲν εἶχε τὴν πρόνοια νὰ διατάξῃ τὸν ὑπουργό του νὰ βουβαθῇ καὶ νὰ μὴ ρεζιλέψῃ κι' ὅλο τὸ Ὑπουργεῖον μὲ τὶς ἀνοησίες του.

— Ἠμπορεῖ νὰ τὸν πάῃ ἀκόμα τὸν κ. Φαρμακόπουλο, ἀφοῦ ὅσα εἶπε, οὔτε κλητῆρας τοῦ Ὑπουργείου δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὰ 'πῇ.

— Τὰ ἄρθρα τῆς δ. Ἀροδαφνούσας καὶ τοῦ κ. Σταμνόπουλου ποὖ εἴχαμε προαναγγείλει γιὰ τοῦτο τὸ φύλλο, ἔμειναν γιὰ τὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς.

— Ποὖ ἀφίνει ὁ Μιστριώτης νὰ μιλήσῃ κι' ἄλλος.

— Νὰ μὴ ταραχθοῦν, γιὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ οἱ πρόμαχοι «τῆς γλώττης τῶν προγόνων» ποὖ δημοσιεύουμε σήμερα τὴν εἰκόνα τοῦ κ. Ψυχάρη.

— Ἀποφασίσαμε καὶ μεῖς οἱ προδότες νὰ καταρτίσουμε τὴν πινακοθήκη μας.

— Θὰ λέγαμε τὴν «Ἐθνικὴ» πινακοθήκη, ἂν τὸ ἐπίθετο αὐτὸ δὲν εἶχε παραρεζιλευτῇ αὐτὲς τὶς μέρες.

— Στὴν πινακοθήκη τοῦ «Νουμᾶ» θὰ δημοτιευθοῦν οἱ εἰκόνες ὅλων ἐκείνων τῶν προδοτῶν ποὖ ἀγωνίζουνται νὰ πείσουν τὸν κόσμο πῶς ἡ Ἑλλάδα δὲν πέθανε, ἀλλὰ ζῇ.

— Δὲν ἦταν καμμιὰ ἀνάγκη νὰ διαμαρτυρηθῇ ἡ ἀγα

χίλια καλὰ μὴν τὸν ξεσινερίζεσαι... Εἶνε πατέρας σου σ' τὰ χρόνια . . .

— Αὐτὸ δὲν τὸ παραδέχομαι, γυναῖκα, μὲ κανένα τρόπο ! Σώνει καὶ καλὰ θες νὰ μὲ βγάλῃς γέρο, μ' αὐτὸ δὲν τὸ θέλει οὔτε ὁ θεὸς οὔτ' ὁ διάολος ! Νὰ μοῦ κάνεις τὴ χάρι !

— Ντέ, ρέ, οὐ χαντακουμένος ! Ρίχτκε τῆς κεραῖς ἄδικα κι' ἀσυλλόϊστα . . .

— Αὐτὸ ποὖ σοῦ λέω, κερὰ γυναῖκα ! Καὶ νὰ μὴ μὲ τσιμπᾷς ἄλλοτες, σὰν λέω τὸ δίκηο μου,οὔτε νὰ μοῦ πατῇς τὸν κάλο !

— Βαϊ, βαϊ, τοῦ διαόλ' ὁ σκυλόφραγγος !

— Βρὲ τρελλάθηκες, χριστιανέ μου ; ἔχεις ὄρεξι νὰ ἰδῶ καμμιὰ τρομάρα : Σύ. Θεούλη μου, λυπήσου με ! — Ψιθύριζε μὲ τρόμο ἡ Νικολάκαινα, ἔχοντας τὴν ψυχὴ σ' τὸ στόμα της.

— Κ' ἕνα ἄλλο πρᾶμμα θὰ σὲ παρακαλέσω, φώναξε πειὸ δυνατὰ ὁ κὺρ Νικολάκης, ἀγριοκυττάζοντας τὸν κλέφτη : νὰ μὴν ἔχῃς πολλὰ πολλὰ συναλλίκια μὲ τὸ παλλικάρι, γιατὶ σπάζω σ' τὴ στιγμὴ τὰ σχοινιά μου καὶ τὰ κάνω ὅλα θάλασσα ! Μπᾶς καὶ θαρρεῖς πῶς τὸ κοντυλομάχαιρο τὄχω γιὰ τὰ μάτια ;

— Χά, χά, χά ! τοῦ διαόλ' τὸν καραγκιόζη ! Βγάλ' του ὄρε, αὐτοῦνο τοὖ μαυρομάνικο !

Πάνω σ' τὴν ὥρα σφύριξε δεξιὰ τὸ καραοῦλι κι' ὁ Γιωργοῦλας ἔτρεξε κατὰ κεῖ μὲ τὸ ντουφέκι σ' τὸ χέρι· σ' τὴ στιγμὴ καμμιὰ δεκαριὰ κλέφταις ὁλοῦθε ξεφύτρωσαν, σὰν τὰ μανιτάρια· ὁ Γιωργοῦλας ξαναφύριξε δυνατά, βάνοντας δυὸ δάχτυλα σ' τὸ στόμα του, καὶ τότες ἀπ'τὸ δεξὶ τὸ μονοπάτι ἦρθε κουνιστὸς καὶ λυγιστὸς ἕνας λεβέντης ἴσα μ' ἐκεῖ πάνω,μὲ πέρδικας περπάτημα καὶ δαχτυλίδι μέση. Φαινότανε καμμιὰ σαρανταριὰ χρονῶν ἄνθρωπος. Ἤτανε ὁ καπετάνιος, ὁ καπετὰν Κόντος ὁ Μπισιρντῆς. Πέταε ψηλὰ ἡ ματιά του, ἀληθινὴ ματιὰ ἀέτοῦ, καὶ δροσάτο χαμόγελο στόλιζε τὰ χείλια του. Ἡ περηφάνεια ἦταν γραμμένη σ' τὴν ὄψι του, ποὖ σὰν μαγνήτης σὲ τραβοῦσε νὰ τὸν συμπαθήσῃς. Τ' ὤμορφο κεφάλι του, μὲ τὰ σγουρόξανθα μαλλάκια, ποὖ γύρ' ἀπὸ τὸ φέσι ξεχείλιζαν, ταίριαζε γιὰ κεφάλι ἀγγέλου, γιὰ κλέφτικο δὲν τὄκανες ! Τὰ παλληκάρια του κάναν ὅρκο σ' τ' ὄνομά του, δὲν θέλανε πολλὰ λόγια, μ' ἕνα γνέψιμό του 'μπαῖναν ἄφοβα καὶ σ' τὴ φωτιὰ καὶ σ' τὸ θάνατο ! Δὲν ἦταν πολὺς καιρὸς ποὖ βγῆκε σ' τὸ κλαρὶ καὶ γιατὶ τ' ἀπεφάσισε κανεὶς δὲν μπόρεσε νὰ μάθῃ Τοῦτο μόνον ξέρουν ὅλοι, πῶς κανεὶς φτωχὸς ἀπ' τὸν Κόντο δὲν ἀδικήθηκε, κανεὶς αἰχμάλωτος δὲν ἔχασε τὴ ζωή του. Ἔκλεβε τοὺς πλούσιους κ' ἔδωνε σ' τοὺς φτωχούς, σε κάθε περίστασι ἀποδείχνοντας πῶς μὲ τὸ στανιὸ κατάντησε κλέφτης.., Σὰν ἦρθε στὸ λημέρι πέταξε τὴν καπίτσα του σ' ἕνα σχοῖνο, σήκωσε τὸ φεσάκι του, μὲ τὴν χρυσῆ τὴν φοῦντα, καὶ σρόγγισε τὸν ἱδρωτά του μ' ἕνα κεντημένο μαντύλι, ποιὸς ξέρει ποιανῆς νεράϊδας χάρισμα. Ἤπιε ὕστερα κρύο νεράκι ἀπ' τὴν πηγή, μὲ τὸ τάσι του, καὶ πῆγε νὰ ἰδῇ τοὺς αἰχμάλωτους μὲ τὸ Γεωργοῦλα· αὐτὸς ἤτανε τῆς μπιστοσύνης του κι' αὐτὸν ἄφησε σ' τὸ ποδάρι του ἀπὸ βραδύς, πηγαίνοντας γιὰ μερικαὶς ὥραις σ' τὸ χωριό του, νὰ ἰδῇ τὴ γρηὰ τὴ μάνα του, πρὶν φύγῃ μὲ τὸ μεπουλοῦκι γιὰ τὴ Ρούμελη.

— Ἔ, ρὲ Γεωργοῦλα μ', καλὰ σᾶς ἦρθανε τὰ πράματα, εἶπε χαμογελῶντας σὰν εἶδε τόσους αἰχμαλώτους σ' τὴν πλατέα. Δὲν τὸ πιστεύω νὰ μὲ παράκουσες καὶ νὰ τυράννησες τὸν κόσμο ἀσυλλόϊστα .. Σάματις πολλοὺς γλιέπω δεμένς, ὀρὲ γυιέ μ' !

— Θὰ τοὺς λύσου, γιά, βραδὺ βραδύ, καπετάνιε μ' . . .

— Κακὰ ἔκανες καὶ ψυχρά, ψυχογυιέ μ' ! Σοῦπα νὰ δένς ἅμα κανεὶς σὲ πολεμάῃ, ἅμα σύρ' πιστόλ' ἢ μαχαῖρ', σοῦπα νὰ δένς ἅμα οὐ τόπος ἦνε ζόρικος καὶ μποροῦν νὰ σ' φύγουν· ἅμ' 'δῶ γιὰ τί τὸν ἔδεσες. ὀρέ, αὐτοῦνο τὸ γέρο ; σ' ἐπολέμισε, ρέ; αὐτοῦνο τὸ ζλάπ' ; ὄχι τὸ γέρο, μόν' οὔλους νὰ τοὺς λύσῃς, μο-

πητή μας «Ἑστία» πῶς δὲν θαυμάζει τὸν Ψυχάρη κα τὸν Πάλλη.

— Κανεὶς δὲν τὴν κατηγόρησε γιὰ τέτοιο πρᾶμμα, γιὰ νὰ βοεθῇ στὴν ἀνάγκη νὰ διαμαρτυρηθῇ.

— Ἡ «Ἑστία» εἶναι ἁπλούσταια μιὰ τιμιωτάτη Ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα ποῦ κάποτε καὶ μὲ θυσία τῆς κυκλοφορίας της, τῆς ἀρέσει νὰ τραβᾷ τὸν ἴσιο δρόμο.

— Κι' αὐτὸ γι' Ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα εἶναι πολύ, παραπολύ, καὶ τῆς τὸ ἀναγνωρίζουμε.

— Μᾶς ἔστειλαν μιὰ ἔξοχη γελοιογραφία τοῦ Μιστριώτη, μα δυστυχῶς δὲν μποροῦμε νὰ τὴν δημοσιεύσουμε, γιατ' εἶναι λίγο ἀδιάντροπη.

— Ἐπιγράφεται : «Τὸ στόμα μὲ τὸ ὁποῖο φθέγγεται ὁ Μιστριώτης» καὶ παρουσιάζει τὸ σεβαστὸ καθηγητὴ σὲ μιὰ στάσι πολὺ ἄσεμνη.

— Τὰ συχαρίκια μας στὸν ἐκτελεστὴ τῆς ἔξοχης αὐτῆς γελοιογραφίας.

— Μιὰ ἀναφορὰ πρὸς τὸν Βασιλέα, τοῦ κ. Πολ. Δημ. φαιδροτάτη, ποῦ δημοσιεύθηκε αὐτὲς τὶς μέρες τῆς ἀηδίας καὶ φαιδρότητος, εἰμπορεῖ ἀξιόλογα νὰ συνοψισθῇ στὸ ἀκόλουθο γνωστὸ τραγουδάκι :

Βασιλιᾶ μου
ἡ κοιλιά μου
παίζει μέσα ταμπουρᾶ,

Γιὰ σπολλάτη
ρίξε κᾶτι
καὶ σὲ μὲ τὸ φουκαρᾶ !

— Τὸ κᾶτι δὲ αὐτὸ εἶναι κανένα κοκκαλάκι ἀπὸ τὸ Βασιλικὸ θέατρο.

Ο ΙΔΙΟΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Ο ΣΟΛΩΜΟΣ Κ' Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ

(Ἀνοιχτὸ γράμμα στὸ Δήμαρχο τῆς Ζάκυθος (*)
Panderma Turquie d' Asie (**)
12 τοῦ Θεριστῆ 1902
Ἀξιότιμε κ. Δήμαρχε
Σᾶς προσκυνῶ

Ἕνας ἀπ' τὰ βάθια τῆς Ἀνατολῆς, γκα.διωμένος μὲ τὴν Τέχνη καὶ μυστικὸς λάτρης τοῦ Μεγάλου θεμελιωτῆ τῆς Νεοελληνικῆς Ποίησης, μὴν μπορώντας νὰ 'ρθω νὰ πορευρεθῶ στὴ γιορτὴ ποὺ γιὰ τὰ ἑκατό του τὰ χρόνια κάματε—ἐφτυχισμένοι ἐσεῖς Ζακυθιανοὶ ποὺ λάβατε τέτοιον Πατριώτη—παρακολουθοῦσε μὲ λαχτάρα καὶ καρδιοχτύπι ὅ,τι γίνουνταν καὶ ὅ,τι δὲ γίνουνταν ἐκεῖ κάτου.

Μὲ λύπη μου καὶ μὲ κατασυντριμμένη καρδιὰ εἶδα πὼς ὅλη ἡ γιορτὴ εἴτανε δασκάλικη, εἴτανε δηλαδὴ μιὰ βρισιὰ ἀγνάντια στὴ μνήμη τοῦ Ποιητῆ ποὺ ἔγραψε τὸν ἀθάνατο ἐκεῖνον τὸ «Διάλογο» μεταξὺ δασκάλου καὶ ποιητῆ· τοῦ Ποιητῆ ποὺ ὀνόμασε κλέφτη ἐκεινόνε ποὺ γράψε «ἁρματωλοὶ καὶ κλέπται» κι' ὄχι κλέφτες· τοῦ ποιητῆ ποὺ μαλωσε τὸ Ρῶμα γιατὶ χαλνοῦσε τὴ γλῶσσα λεγοντας «ὦ καλύβη πτωχοτάτη», ἀντὶς «ὦ φτωχότατο καλύβι» κτλ. Εἴτανε βρισιὰ καταπάνου τῆς Μακάριας ψυχῆς τοῦ Ποιητῆ ἡ δασκάλικη ἀφτὴ γιορτὴ καὶ θὰ τὴ φυγάδεψε ἀπὸ κεῖ βέβαια· ἀλλιῶς θὰ κάμνε κάθε τρόπο νὰ βουβάνει τὸν κ. Μιστριώτη ποὺ τόνε βάλατε νὰ παινέσει τάχα τὸ Σολωμὸ βρίζοντας μὲ τόση ἁπλοκαρδιὰ τὶς ἀρχές Του τὶς μεγάλες, τὶς αἰώνιες, τὶς ἀθάνατες, ποὺ γι' ἀφτὲς καὶ μόνες τιμιέται καὶ δοξάζεται, γιατὶ μπόρεσε καὶ μάντεψε τὴν Ἐπιστήμη μὲ τὸ μεγάλο του πνέμα, ὅταν ἀφτὴ ἀκόμα εἴτανε στὰ σπάργανα. καὶ τώρα ποὺ ἀξιώθηκε ἡ Ἐπιστήμη—ἡ Γλωσσολογία λέγω— μᾶς διδάξε ἐμπειρικά, ὅ,τι ἐκεῖνος ἀνακάλυψε προφητικὰ-γιατὶ εἶναι Προφηταδες οἱ Ποιηταδες· γιατὶ ἡ ἀβγὴ σὰν ἀνατέλλει, πρῶτα τὶς ἀψηλὲς κορφὲς φιλάει.

Θὰ τρίζανε βέβαια ἀπὸ ἀγανάχτηση τ' ἁγιορυρωμένα κοκκαλάκια Του, ἐκεῖ ποὺ κοιτουνται, ὄντας νοιώσανε πὼς τὰ παιδιά Του γιορτάζοντας τὴν Ἁγία Μνήμη Του χεροκροτοῦνε τὸν ὑβριστή του. Γιατὶ τὰ λόγια τοῦ κ. Μιστριώτη εἴτανε τὰ ἴδια ποὺ ἔγραφε στὰ χρόνια τοῦ Ποιητῆ ὁ δάσκαλος ἀρχισυντάχτης τοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ» ἐνάντια σὲ ὅσους ἀγαπούσανε τοῦ Σολωμοῦ τὴ γλώσσα, τὴν ἐθνικὴ τὴ γλώσσα. Καὶ σήμερα ὕστερ' ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια μὲ τόσο φῶς τῆς Ἐπιστήμης καὶ μὲ τὰ τόσα ποὺ γραφήκανε καὶ ξεδιαλήσανε καὶ ξενυχίσανε τὸ ζήτημα, ἀφίσατε τὸ Δάσκαλο γκωμιάζοντας τὸν Ποιητῆ νὰ πεῖ «χυδαϊστὰς» ἀφτοὺς ποὺ γράφουνε τὴ γλυκειά του γλῶσσα καὶ προσπαθοῦνε νὰ συνεχίσουνε τὸ Ἱερό Του λόγο. Ἐφτανησιῶτες λοιπὸν εἴσαστε σεῖς, ἢ ξεφτυλιστήκατε καὶ πάτε !

Ἄξιος γιὰ ἔλεος ὁ ἐλλογιμος καθηγητὴς μὲ τὶς μεσαιωνικές του ἀηδίες ! Κρῖμα στὸ Ἔθνος Σου, Μακαρίτη Σολωμέ, ποὺ διάλεξε τὸν ἄθρωπο νὰ σὲ ὑμνήσει. Κρίμας καὶ στὰ παιδιά Σου ποὺ χεροκροτούσαν τὸ δάσκαλο, ποὺ μπρὸς ἀπὸ τόσα χρόνια ἐσὺ τόνε γελωτοποίησες παρουσιάζοντας τονε γυμνὸ μπρο στὰ στὸν κόσμο μὲ τὸν ἀμίμητο Σου τὸ «Διάλογο».

Καὶ δὲ βρέθηκε κανὰς Ρωμιὸς, κανὰ πατριωτάκη τοῦ Σολωμοῦ νὰ βγάλει νὰ διαβάσει ἐκείνην τὴν ὥρα τὸ «Διάλογο» του, ἀπάντηση γιὰ ὅσα ξερνοβόλησε ὁ Δάσκαλος ἀγνάντια στὴ μνήμη τοῦ Σολωμοῦ κ' ἔτσι νὰ μιλήση ὁ ἴδιος ὁ Σολωμὸς ἀντὶς γιὰ κάθε ἀπολογητή ; Σᾶς χαιρετῶ, κ. Δήμαρχε.

Κρῖμα σου Ρωμαϊκο !

Κακόμοιρε Σολωμέ !

Πρόθυμος
ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

Κοντὰ στὸ γράμμα εἶχα καὶ τοῦτους τοὺς στίχους κατὰ τὸ ὕφος τοῦ Ποιητῆ :

Ἀπὸ τὴν καρδιὰ βγαλμένη
τοῦ λαοῦ μας τὴν ἱερή
κι' ἀπ' τὴν πέννα δουλεμένη
τοῦ τεχνίτη τοῦ Ποιητῆ,

Στὰ βιβλία του μέσα ἐκρύφτης
πικραμένη, ντροπαλή.
ὅταν κάποιος γλωσσοπνίχτης
στοῦ Ποιητῆ μας τὴ γιορτή

Σ' ἔβριζε μ' ἀδιαντροπία
μπρὸς στὴ νέα τὴ γενεὰ
ποὺ ἡ δασκάλικη μανία
τσ' ἔχει πάρει τὰ μυαλά.

Κάτσε τώρα κι ἀκαρτέρει
ἕνα νέον ἐγδικητή
ποὺ μὲ γιγαντένιο χέρι
σὰν κ' ἐκεινὸ τοῦ Ποιητῆ.

Νὰ πατάξει τοὺς ὀχτρούς του
νὰ ξεθάψει σε ἀπὸ κεῖ
καὶ μὲ θρίαμβο ἀπὸ δικούς σου
τέτοια λόγια νὰ σοῦ πεῖ :

—Γειά σου, ὦ γλώσσα μας ἁγία,
μὴ δειλιᾶς τώρα ἐσὺ πλιὸ
Τῶ δασκάλων τὴ μανία
φώτασε, φώτασε τὸ Λαό

Μ. Φ.

ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ
ΠΡΙΝΑΡΗ-ΦΟΥΝΤΟΥΚΛΗ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΡ. 26Α

(*) Τὸ γράμμ' ἀφτὸ τὸ 'στειλα τότες στὸν κ. Δήμαρχο, τὸ 'στειλα καὶ σὲ καναδυὸ φημερίδες ἴσως καὶ τὸ τυπώσει καμιά, μὰ τίποτες, εἶχε πάθει τότες ὁ κόσμος ἀπὸ δασκαλοφοβιά.

(**) Ἐκεῖ εἴμουν τότες.

νομιᾶς ! Τς' ἔψαξες καλὰ μὴν ἔχνε ὅπλο ;

Τς' ἔψαξα. Ὅ,τ' εἶχαν τὰ πήραμ'... Ἕνας μοναχὰ τράβξε πιστόλ' φεῖδ' κολωβό, σκλὶ λυσσάρκο ! Εἴδαμ' καὶ πάθαμ' νὰ τοὺν δέσωμε, τοῦ δ̱ιαόλ' τὸ γγόνι !

— Εἶπα, ὁρέ, πῶς εἶχες πιότερη κρίσι σ' τὸ ξερό σ' μὰ βρέθκα ψεύτης. Ποῦ θὰ σ' φύγουν ἀπὸ 'δῶ οἱ ἔρμοι τοῦτοι πῦνε σαν τὰ πλιὰ σ' τὴν παίδα ; ἕνα μονοπάτ' ἀπὸ 'δῶ κι' ἄλλ' ἀπὸ 'κεῖ, μπρὸς γκρεμνὸς καὶ πίσω ρέμμα ! Ποῦ θὰ σ' πᾶνε, ὁρέ, οἱ δόλ̱ιοι θὰ πετάξνε : Ἄει χάσ' καὶ λύσ' τους γρήγωρα ! Ψήθκαν οἱ ἄνθρωπ' μέσ' σ' τοὺν Ἥλιου !

— Τὸ κρ̱ιάρ' ποῦ 'συρε τὸ πιστόλ' δὲν τὸ λύνου, καπετάνιε· πετάει σὰν τὸ πλὶ καὶ πάει γόνα ! — εἶπ' ὁ Γεωργούλας, κακ̱ιωμένος λιγάκι γ̱ιὰ τὸ μάλωμα.

— Αὐτοῦνος δὰ κατάπρωτος θὰ λθῇ ! —Εἶπ' ὁ καπετάν̱ιος καὶ μὲ μ̱ιὰ ματ̱ιά του ἄγρια ἔκανε νὰ βουβαθῇ ὁ ψυχογυιός του— Τέτοιους σὲ θέλου νάχς μπροστά σ' λυτοὺς καὶ νὰ τοὺς κρατῆς μοναχὰ μὲ τὸ μάτ' ! Δὲν κουττᾶς νὰ τὸ κάνς; εἶσαι παλλικάρ' τῆς φακῆς...

— Θ̱ιός σχωρέσ' τὴ μάνα σ' καὶ τὸν πατέρα σ' καπετάν̱ιε μ', δὲν τῶκανα χαλάλι αὐτὸ τὸ πρᾶμμα ! —Φώναξε μὲ χαρὰ ὁ Φώτος, μόλις τὸν λύσανε, καὶ προχωρῶντας θαρρετὰ σ' τὸν καπετάν̱ιο — Τ' ἀξίζεις τοῦπε, νὰ σὲ προσκυνᾷν τὰ παλλικάρ̱ια... μ' δίνεις τὸ χέρι σ' νὰ τὸ φιλήσω ;

— Γ̱ιά σ' παλλικάρι ! Ἔτσι γ̱ιὰ μ' ἀρέσουν οἱ νηοί, φιλότιμοι, μὲ καρδ̱ιά, γεμάτ' φωτ̱ιὰ καὶ λαύρα... Αἴ, ρέ, κατακαύμέν' ρωμ̱ιοσύνη! Πᾶν νὰ σὲ χαλάσουν τοῦ διαόλ' οἱ καλαμαράδες. . . .

Κατέβασε ὁ καπετάν̱ιος συλλογισμένος τὸ κεφάλ̱ο του κ' ἕνα θολὸ δάκρυ κατρακύλισε ἀπ' τὰ αἰσθαντικά του ματ̱ια· Ποιὸς ξέρει μὴ γι' αὐτὸ δὲ βγῆκε σ' τὸ κλαρὶ ἐπαναστάτης κι' ἔβαλε σ' τὸ σημάδι τὸ κεφάλι του, γ̱ιὰ νὰ μὴ βλέπῃ πῶς κάθε μέρα ὁ τόπος του φράγγευε, πῶς ἔδ̱ιωχναν τὰ στενὰ τὴ φουστανέλλα καὶ μ' αὐτή, ὠϊμένα, τὴν ἀγάπη γ̱ιὰ τῆς πατρίδος τὴ λευτερ̱ιά, ὅπως οἱ πατέρες μας τὴ νοιώθανε, τὴν ἀγάπη γ̱ιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστι τὴν ἁγία... Ἄχ ναί ! ἀπὸ τότε μία μία χλωμ̱ιάζαν καὶ σβύνανε ἡ συνήθειαις ἡ πατρογονικαίς, ποῦ στήριξαν καὶ ζηλευτὰ ἀνάδειξαν σ' τὴν Ἑλλάδα τὴν οἰκογένεια, ἀπὸ τότε λίγο λίγο ἀρχίσαμε νὰ μοιάζωμε τῆς καρακάξας ποῦ 'χασε τὴν περπατησιά της μὲ τὴ μίμησι τῆς πέρδικας ! Ἔτσι πλήθιναν ἡ ξετσίπωτες φαμελλ̱ιὲς καὶ γεννήθηκαν στριγγλ̱ιάρικα, ποῦ ξέχασαν τὴ γλῶσσά τους μαθαίνοντας τῆς φράγγικες ! Μπᾶς καὶ λέω ψέμματα ; Αἴ ρὲ κατακαύμένη ρωμ̱ιοσύνη ! σὲ χαλάσαῦελτο διαό λου οἱ καλαμαράδες . . .

— Νὰ τὸ χαίρεσαι, Γεωργοῦλα μ', εἶπε ξανὰ ὁ καπετάν̱ιος, σὰν γλ̱ιέπς ἀκόμα παλλικάρ̱ια, π' δὲν γκ̱ιωτοῦν νὰ σ' ἀνοίξουν μὲ μ̱ιὰ γροθ̱ιὰ τὴ μύτη, νὰ ἰδῆς τὸν οὐρανὸ σφοντύλ' ! Νὰ τὸ χαίρεσαι ! Μαρτυράει πῶς δὲ μαγαρίστηκε κατὰ ντίπ τὸ ρωμέϊκο, πῶς βρίσκεις ἀκόμα κᾶπ' τὴ λεβεντ̱ιά, σὰν καὶ πρῶτα λουλουδισμέν'.... Ἀδέρφ̱ια μᾶς, ὁρέ, δὲν εἶν' οὔλ' τοῦτοι ; Τούρκους τοὺς θάρρεψες ; θὰ μ' πῆς : γ̱ιατὶ τοὺς κλ̱ιέφτεις : Αἴ ! ἔτσ' τὄφερε ἡ κατάρα . . .

— Καπετάνιε ! — εἶπε τότε ὁ Κὺρ Νικολάκης, τρίβοντας ἀκόμα τὰ μουδ̱ιασμένα χέρια του — τὸ παλλικάρι ἀπὸ 'δῶ γύρεψε νὰ σοῦ φιλήση τὸ χέρι, ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ σφίξω μὲ τὴ καρδ̱ιά μου. Τᾶρερε ἀνάποδα, ὅπως λές, ἡ κατάρα, μᾶχεις χρυσὴ καρδ̱ιά, εἶσαι πατριώτης, μπορεῖ κανείς . . .

— Βρὲ σὺ δῶ πέρα, κὺρ Νικολάκη, καὶ σὲ δέσαμ' κι' ὅλας : — Εἶπ' ὁ καπετάν̱ιος, κυτάζοντας αὐτὸν μ' ἀγάπη κατάμματα.

— Δὲν μοῦ λὲς ποῦ μὲ ξέρεις : Δὲν θυμᾶμαι, μὰ τὸ θεό, νᾶχαμε ποτὲς γνωριμία.

(Ἀκολουθεῖ).